

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af lovforslag nr. L 182: Forslag til lov om ændring af lov om leje, lov om midlertidig regulering af boligforholdene og lov om boligbyggeri. (Forsøgsordning vedrørende husordensovertrædelser i Københavns og Århus Amter).

Af boligministeren (Ole Løvig Simonsen).
(Fremsat 8/3 95. Første behandling 15/3 95.
Betænkning 18/5 95).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Keld Albrechtsen (EL):

Der er efter min opfattelse fundet en rimelig løsning på de fleste af de spørgsmål, som vedrører denne lovgivning.

Men der er ét problem tilbage, som er blevet rejst, og det er spørgsmålet om videregivelse af oplysninger fra socialforvaltningen til beboerklagenævnet. Der ligger nu et spørgsmål og et svar i Boligudvalget, som giver i hvert fald mig anledning til betænkelighed. Derfor vil jeg gerne anmode om, at forslaget går tilbage til udvalget mellem anden og tredje behandling, således at vi kan få løst dette problem.

Boligministeren (Ole Løvig Simonsen):

Jeg synes da i hvert fald, det var rimeligt at præcisere, at der jo står et enigt udvalg bag betænkningen.

Jeg vil gerne sige tak for det arbejde, der er udført, også med baggrund i det sidste spørgsmål, der er kommet, for at gøre det endnu bedre og mere anvendeligt, således at boligklagenævnet får mulighed for at træffe de rigtige afgørelser. Det er jo det, det drejer sig om for de mennesker, som har de problemer.

Jeg kan sige – det er et svar, jeg har givet på spørgsmål 14 – at vi ser ikke, at der skulle være nogen problemer, ud fra de spørgsmål, der er stillet. Men det betyder ikke, at man ikke, når man ser på det forvaltningsretlige eller andet, måske kunne komme frem til en anden udform-

ning af det. Jeg vil gerne bidrage til mellem anden og tredje behandling at få bragt det på plads, så vi får et lovforslag, som vi er helt enige om, og som også helt klart tilgodeser de problemer, der kan være, når de skal løses i en ordentlig sammenhæng.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2-6 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

15) Forespørgsel nr. F 46:

Forespørgsel til statsministeren og skatteministeren:

»Hvad kan statsministeren og skatteministeren oplyse om regeringens overvejelser om konsekvenserne af den fremlagte undersøgelse af skattefradrag ved bankovertagelser, herunder om, hvordan man vil sikre en placering af det politiske ansvar?«

Af Frank Aaen (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Forespørgslen anmeldt 26/4 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/5 95).

Formanden:

Jeg gør allerede nu opmærksom på, at afstemninger om eventuelle motiverede dagsordensforslag vil blive sat på dagsordenen tirsdag den 23. maj.

Begrundelse

Frank Aaen (EL):

Lad mig først takke regeringen og skatteministeren for den fremlagte undersøgelse. Jeg er meget tilfreds med den dokumentation for, at

det ulovlige skattefradrag til Sparekassen Nordjylland ikke var et enkeltstående tilfælde, men blot det sidste i en lang række.

Der er to grunde til, at Enhedslisten har ønsket denne debat. For det første sagens omfang. Ulovlige fradrag for flere milliarder kroner er vist en rimelig anledning til en debat her i Folketinget. Jeg kan ikke på stående fod komme i tanke om en større – målt i penge – skandale i Tingets nyere historie.

For det andet synes jeg, regeringen og skatteministeren ved offentliggørelsen havde lidt for travlt med at nedtone muligheden for, at der kunne gøres politisk ansvar gældende i denne sag. Mens der straks blev taget initiativer til administrative ændringer og forflyttelse af embedsmænd, blev det kraftigt understreget, at der ikke var fremkommet noget, der pegede på et politisk ansvar.

Og der bliver kun talt om eventuelt ministeransvar i forhold til de enkelte, konkrete skattesager, intet om det generelle politiske ansvar, der naturligvis må være til stede, når en praksis som den beskrevne har kunnet udvikle sig i over 10 år.

Endelig ønsker vi med denne debat at få sikkerhed for, at sagen kommer til behandling i Folketinget igen, når regeringen er færdig med den advokatundersøgelse, der nu er igangsat, så vi på det tidspunkt kan træffe beslutning om, hvad der videre skal ske i sagen.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

For knap syv måneder siden, den 13. oktober 1994, var der i Folketinget en forespørgselsdebat om de initiativer, som regeringen agtede at tage som opfølgning på beretningen om Himmerlandsbanken.

Blandt de initiativer, jeg orienterede om på regeringens vegne, var, at der var iværksat et arbejde, som ville belyse de samfundsøkonomiske konsekvenser af bankredninger af nødlidende pengeinstitutter i perioden fra 1984 til 1993. Som et vigtigt bidrag til denne redegørelse indgår den undersøgelse om overdragelser af pengeinstitutter i den pågældende periode, som i dag er baggrunden for denne forespørgselsdebat, som jeg i øvrigt gerne vil byde velkommen.

Det er oplyst over for mig, at den endelige redegørelse vil komme i løbet af ganske kort tid.

Bankrapporten har vist, at sagen om Himmerlandsbanken desværre ikke var en enkeltstående sag. Der er af Told- og Skattestyrelsen blevet ydet en række pengeinstitutter særlige skattemæssige fordele, der, som det er påvist i bankrapporten, er ensbetydende med, at en række skatteregler er overtrådt.

Jeg finder, det er dybt, dybt beklageligt og uacceptabelt. Regeringen er fast besluttet på at gennemføre en række initiativer, der skal forhindre, at noget tilsvarende kan ske fremover. Vi vil samtidig nøje vurdere, hvorledes man skal forholde sig i de sager, hvor der er sket fejl. Og jeg vil gerne understrege lige så tydeligt, at regeringen lægger afgørende vægt på at få afklaret ansvaret for de forhold, der er afdækket i rapporten. Det er i den forbindelse blevet besluttet at lade en uvildig advokat se nærmere på, om der er grundlag for at gøre et ansvar gældende. Det gælder både for implicerede embedsmænd og for skatteministre.

Forespørgslen drejer sig ikke mindst om mulighederne for at placere et politisk ansvar. Den undersøgelse af de enkelte overdragelser af pengeinstitutter, der som nævnt vil blive gennemført, vil også kunne indgå i grundlaget for den nærmere vurdering af, i hvilket omfang de enkelte ministre har været involveret i sagen.

Sammenfattende vil der nu ske en nærmere undersøgelse af disse forhold, og med de øvrige initiativer, som skatteministeren nu vil redegøre for, er det regeringens opfattelse, at der i fuldt tilstrækkeligt omfang allerede er fulgt op på bankrapporten, og at der naturligvis fortsat vil blive fulgt op på den, efterhånden som vi får kendskab til det videre undersøgelsesarbejdes resultater.

Skatteministeren vil nu redegøre yderligere for opfølgningen.

Skatteministeren (Carsten Koch):

Hovedsigtet med bankundersøgelsen: Som statsministeren nævnte, blev det allerede i oktober måned sidste år besluttet at gennemføre en analyse af de samfundsøkonomiske omkostninger ved de seneste års redninger af nødlidende pengeinstitutter.

Dette arbejde er ved at være afsluttet. Den foreliggende undersøgelse, den, vi taler om i dag, omfattende den skattemæssige side af pengeinstituttovertagelser fra 1984 til 1993, kan ses som et væsentligt supplement til den nævnte undersøgelse, idet skattesiden har været et integreret aspekt ved en række pengeinstituttovertagelser.

Hermed er regeringen og ikke mindst jeg selv i stand til at besvare en række spørgsmål fra Folketinget på et mere fyldestgørende grundlag. Lad mig ganske kort sammenfatte resultatet af undersøgelsen:

Undersøgelsen omfatter 75 sager, hvori i alt 142 pengeinstitutter indgår. På baggrund af selvangivelser, regnskab og andet materiale fra ligningskommuner og told- og skatteregioner er det undersøgt, dels hvilke regelsæt der har været anvendt, dels om der fra myndighederne er givet særlige tilsagn eller tilladelser eller fastsat særlige vilkår. Derimod er der ikke foretaget ligning og revision i sagerne. Værdiansættelser og eventuelle skøn er således ikke efterprøvet.

Undersøgelsen er opdelt efter de 3 skattemæssige former for bankovertagelser, som har været anvendt:

For det første er der de skattefri fusioner. I 29 af de 43 undersøgte sager er reglerne for så vidt korrekt anvendt. I 14 sager er der i strid med reglerne sket principskifte med det formål at overføre underskud ved fusionen.

Dernæst er der de skattepligtige fusioner. Dem er der 9 af. I 2 af disse sager er der i strid med reglerne af myndighederne accepteret overførsel af hensættelser.

Og endelig for det tredje er der overtagelse af aktiver og passiver. Her er der tale om 14 sager, hvoraf der i 2 sager er givet tilsagn om fordeling og overførsel af hensættelser. Der er fundet andre fejl, som jeg ikke skal komme ind på her.

Det er meget vanskeligt at vurdere det tab, som statskassen lider i forbindelse med disse sager. Med en meget pessimistisk vurdering anslår vi i Skatteministeriet, at der samlet kan blive tale om et provenutab på 1½ mia. kr., når sammenligningsgrundlaget er en korrekt anvendelse af de gældende skatteregler på de pågældende bankovertagelser.

Det må understreges, at dette er det maksimale beløb, idet der er forudsat fuld udnyttelse af overførte hensættelser, underskud m.v. Der er ved beregningen af dette provenutab heller ikke taget hensyn til, at en del af bankovertagelserne kunne være gennemført lovligt efter andre skattemæssige regelsæt, f.eks. ved at lade daterselskaber overtage de nødlidende institutter. Hvis disse metoder havde været anvendt, ville der formentlig ikke have været tale om noget provenutab på disse overdragelser.

Det er naturligvis med beklagelse, at jeg som ansvarlig skatteminister må konstatere, at der på et enkelt område er blevet administreret i

strid med reglerne i en række tilfælde og over en længere årrække. Jeg finder det endvidere beklageligt, at disse forhold først er afdækket nu. Meget kunne formentlig have set anderledes ud, hvis vi havde kendt den praksis noget før.

Nu står vi imidlertid med undersøgelsen, og i Skatteministeriet har vi i de sidste par uger arbejdet på den opfølgning, der er nødvendig, og som er hovedtemaet i denne forespørgselsdebat. Der er tale om et meget betydeligt opfølgingsarbejde, som både går tilbage i tiden og peger fremad. Lad mig starte med de initiativer, som vedrører det bagudrettede forløb.

Det første spørgsmål, som mange har rejst, er, hvorledes dette har kunnet ske, og hvem der har ansvaret for de fejl, der er begået. Jeg har allerede i et samråd i Skatteudvalget redegjort for min umiddelbare opfattelse af, hvad der kunne være årsagen til, at denne praksis har udviklet sig.

Som tidligere nævnt var formålet med bankrapporten imidlertid alene at afdække det skattek tekniske forløb i banksagerne. Der skulle således ikke foretages analyser af årsagerne eller bedømmelser af ansvaret. Nu er vi imidlertid kommet i den fase, hvor også disse forhold må søges afdækket.

Regeringen har her valgt at lade en uafhængig advokat undersøge, om de fejl, der er begået, kan lægges nogen af de implicerede embedsmænd til last. Er det tilfældet, må de almindelige ansættelsesretlige regler bringes i anvendelse. Dette vil navnlig betyde, at der kan blive tale om tjenstlige undersøgelser ledet af en dommer.

Advokaten skal også undersøge, om det fremgår af materialet fra bankundersøgelsen, at ministre har været involveret i sagerne eller har kendt til den praksis, som har dannet sig i strid med de gældende skatteregler.

Jeg vil til sidst i mit indlæg yderligere behandle ansvarsspørgsmålet set i det politiske lys, for ud over fastlæggelsen af ansvaret for det, som er sket, står vi med en række praktiske spørgsmål, som skal afklares.

For det første står vi nu med spørgsmålet om, hvad vi gør med de sager, hvor der er sket fejl. Indledningsvis må der ske en udskillelse af de sager, hvor der er indtrådt forældelse af skattemæssige korrektioner.

I skatteretten har vi en 3-års-frist, således at en ansættelsesændring skal være foretaget senest 3 år efter udløbet af det pågældende indkomstår. Det betyder, at vi ikke kan gå længere tilbage end 1992. Herefter er der 11 sager tilbage, hvor der stadig kan gennemføres ligningsmæssige korrektioner.

Opretning af de fejl, der er sket, kræver en nøje gennemgang af de enkelte sager. En række problemstillinger må undersøges. Jeg kan nævne spørgsmålet, om der hos de implicerede pengeinstitutter direkte må antages at have foreligget en retsbeskyttet forventning om at beholde den skattemæssige fordel, der blev opnået på overtagelsestidspunktet.

Det må også vurderes, om der kan siges at være dannet en fast praksis, som nogle af de involverede pengeinstitutter må antages at have handlet i overensstemmelse med, og hvor pengeinstituttet derfor ikke stillede direkte krav om at opnå en bestemt retsstilling.

Endelig kan der også være tilfælde, hvor pengeinstitutterne direkte har fået særlige tilsagn om at blive behandlet på en bestemt måde.

Først når gennemgangen af de enkelte sager er afsluttet, er det muligt at tage stilling til, om ligningsmyndighederne skal tage sig af sagen, om der er behov for lovgivning, eller om andre metoder skal anvendes.

Jeg vil også gerne understrege, at regeringen i den forbindelse er opmærksom på de EU-retlige aspekter. Den løsning, vi kommer frem til, skal selvsagt ikke give EU-retlige problemer.

Ser vi på de fremadrettede forhold, har erfaringerne fra de tidligere pengeinstitutkriser vist, at der kan være behov for at se nærmere på, hvorledes vi bedst sikrer, at der kan ske overtagelse af pengeinstitutter i krise i fremtiden.

Skatteministeriet har for 2 måneder siden, den 16. marts 1995, udsendt et cirkulære om den skattemæssige behandling af udvalgte forhold i forbindelse med overdragelse af pengeinstitutvirksomhed. Cirkulæret beskriver retstilstanden for de forhold, som er omfattet af undersøgelsen, og den retstilstand, som beskrives i cirkulæret, er lagt til grund for undersøgelsens konklusioner.

Jeg vil i den forbindelse understrege, at der ikke på væsentlige områder siden 1984 er sket regelændringer. Dette har været hævdet, men det er ikke korrekt.

Det er også min opfattelse, at vi med cirkulæret har understreget den rollefordeling mellem staten og kommunerne, der er på dette område. Undersøgelsen indicerer, at der i en række sager, især de fejlbehæftede, har været nogen tvivl om, hvor strengen for kommunens henholdsvis statens ansvar for ligningen skulle trækkes.

Jeg vil også gerne gøre op med nogle påstande, som i den seneste tid har cirkuleret, også i

dagspressen. Det har nemlig været hævdet, at der med cirkulæret og bankundersøgelsen er opstået usikkerhed om, hvorledes eventuelle kommende bankkriser skattemæssigt vil blive håndteret. Så vidt jeg kan se, kommer kritikken især fra rådgiversiden.

Det har været hævdet, at man nu blot vil komme til at stå over for en mand, der læser op af en bog, hvis man henvender sig til skattemyndighederne, især i krisesituationer. Dette er ikke rigtigt. Cirkulæret beskriver meget nøje, hvorledes retsstillingen er og fremdeles vil være i de forskellige overdragelsessituationer.

I ganske få situationer kan det have betydning på forhånd at vide, om skattemyndighederne anerkender visse poster, som er skønsmæssigt bestemt. Her vil vi som hidtil være imødekommende og fleksible, men det vil ske under fuld iagttagelse af lovens regler.

Hvis imidlertid usikkerheden går på, om der direkte kan opnås særlige fordele, som kan »give noget på skatten«, som det hedder, for at løse et pludseligt opstået problem, så kan jeg også her sige, at der ikke længere er nogen som helst usikkerhed. Alt, hvad der bliver givet, er lovlige tilsagn og intet andet. Så håber jeg, at det er sagt, så det kan forstås.

Jeg har også gennemført visse interne ændringer i Skatteministeriets struktur og arbejdsmåde, ligesom jeg satser meget på en opprioritering af de faglige områder. Strukturen og ministerbetjeningen må løbende tilpasses udviklingen og de behov og problemer, der er på Skatteministeriets område, og her var der altså en lejlighed til at foretage en tilpasning.

Et bredere perspektiv indgår i de overvejelser om forskellige former for opfølgende og aktiv kontrol, herunder i forbindelse med Ligningsrådets virksomhed, jeg har. Det sker, fordi jeg lægger meget stor vægt på, at en myndighed, der selv kontrollerer, hvad Told- og Skattestyrelsen jo gør, også skal kunne tåle at blive set efter i sømmene af andre.

En af de ændringer, som jeg overvejer, er, om ikke det ville være rigtigst, at Ligningsrådets formand er helt uafhængig af skatteadministrationen.

Jeg mener, at der med de initiativer, jeg har beskrevet her, fremover så godt og så langt, som det overhovedet er muligt, vil blive sikret en lovlig forvaltning på Skatteministeriets område.

Vi må imidlertid også sikre, at vi fortsat har en smidig forvaltning på skatteområdet. Det betyder, at borgerne kan henvende sig til myn-

dighederne og inden for en rimelig kort tid få svar på deres spørgsmål eller få løst deres problemer.

Med de ofte komplicerede skatteregler, der findes, kan det ikke undgås, at der blive truffet forkerte afgørelser i nogle situationer. Hvis der skal gives 100 pct. sikkerhed for, at dette ikke sker, vil der blive tale om et meget stift og langsomt arbejdende system, hvor der er en nærliggende risiko for, at afgørelserne skubbes videre i systemet.

Jeg mener, vi faktisk i dag stort set har et rimeligt forhold mellem den smidige forvaltning og forholdsvis få forkerte afgørelser. Det gælder også Told- og Skattestyrelsen, som jeg betragter som en både velfungerende og moderne offentlig virksomhed. Der, hvor vi nu sætter ind, sker det for at forhindre, at der på enkeltområder over tid opstår et systematisk skred i forvaltningen af skattereglerne.

Som nævnt lægger regeringen stor vægt på, at der skabes de bedst mulige rammer for håndteringen af bankkriser. Jeg vil derfor også ganske kort nævne nogle initiativer på dette område, som Erhvervsministeriet har iværksat.

I Folketinget behandles således for tiden et forslag fra erhvervsministeren om en række ændringer af bankloven og Indskydergarantifonden med henblik på at forbedre beredskabet ved bankkriser og skabe en bedre sikring af indskyderne.

Det foreslås bl.a. at ændre bankloven således, at Finanstilsynet fremover ikke nødvendigvis skal erklære et insolvent pengeinstitut konkurs, men kan gøre det om nødvendigt. Sigtet med dette forslag er at få større fleksibilitet og skabe mere tid, hvis løsningen er i sigte.

Erhvervsministeren foreslår også forskellige ændringer af Indskydergarantifonden, som skal skabe endnu bedre sikring af indskyderne, og som forbedrer mulighederne for, at et nødlidende pengeinstitut kan afvikles på andre måder end ved konkurs, f.eks. ved frasalg af aktiviteter.

Jeg lovede i indledningen af mit indlæg at vende tilbage til det, der anføres i forespørgslen om den politiske del af ansvarsspørgsmålet.

Der foreligger ikke for mig oplysninger om, at tidligere skatteministre har foretaget sig noget ulovligt eller lagt pres på embedsmænd eller andre for at opnå bestemte løsninger på skatteområdet i de pengeinstitutsager, hvor de på den ene eller den anden måde har været involveret. Det fritager dog ikke disse skatteministre for det

politiske ansvar, som enhver minister har for det, som sker på hans eller hendes ministerområde.

For at der imidlertid ikke skal herske tvivl om regeringens ønske om at afdække ansvaret i disse sager fuldt ud, er den advokat, som skal gennemgå sagerne, samtidig blevet anmodet om at undersøge, om det af sagerne fremgår, om de har været forelagt ministeren, eller om ministre i øvrigt skulle være bekendt med den ulovlige praksis, som udviklede sig i årene fra 1984 og frem til Spar Nord-sagen.

Den undersøgelse, der som nævnt vil blive gennemført af de enkelte overdragelser af pengeinstitutter, vil også kunne indgå i grundlaget for den nærmere vurdering af, i hvilket omfang de enkelte ministre har været involveret i sagerne.

Det er således også helt klart, at vi ikke fra regeringens side søger at skjule eller forhindre, at tidligere ministres eventuelle medansvar kommer frem i dagens lys, således at det er embedsmændene, som må bære hele ansvaret. Hvis nogen sidder inde med konkrete oplysninger, er de meget velkomne – både her og i mit ministerium – til at lægge kendsgerningerne på bordet.

Til slut vil jeg gerne takke Enhedslisten, fordi vi med denne forespørgselsdebat i Folketingssalen får lejlighed til at drøfte denne sag. For mig som skatteminister er det selvfølgelig ikke særlig behageligt at fremlægge en sådan rapport, men på den anden side giver det mig lejlighed til at få gjort rent bord på dette område, således at vi kan koncentrere kræfterne om mere konstruktive og fremadrettede opgaver.

Forhandling

Første næstformand (Ivar Hansen):

Ordføreren for forespørgerne, hr. Frank Aaen.

Frank Aaen (EL):

Jeg takker for svarene og hæfter mig blandt andet ved, at regeringen har åbnet for en noget bredere undersøgelse allerede på nuværende tidspunkt af det politiske ansvar end den, der oprindeligt var lagt op til.

I det oprindelige oplæg til den advokatundersøgelse, der nu går i gang, var undersøgelsen begrænset til at undersøge, om sager har været forelagt ministre – en noget snæver undersøgelse – men i det kommissorium, der nu er tilsendt

os fra Skatteministeriet, står der, at »advokaten skal undersøge, i hvilket omfang ministre har været orienteret om praksis eller fået forelagt sager af den karakter, som indgår i rapporten om overdragelse af pengeinstitutter«.

Vi havde gerne set, at man straks var gået i gang med en egentlig undersøgelse af hele sagen, men vi har ikke noget problem med den form, der nu vælges, hvor advokatundersøgelsen er at betragte – sådan ser vi på det – som en forundersøgelse.

Som det vil fremgå af den dagsorden, hr. Jacob Buksti senere vil foreslå på vegne af bl.a. Enhedslisten, er der lagt op til, at regeringen efter advokatundersøgelsen kommer med et udspil til Folketinget om, hvilke yderligere initiativer der skal tages, herunder naturligvis vedrørende placering af politisk ansvar. Vi er således overbevist om, at advokatundersøgelsen ikke bliver en syltekrukke, men et nyt skridt frem mod en afdækning af alle forhold i denne her sag.

Det er vi også sikre på, fordi vi allerede har fået de første udsagn, der understreger det politiske ansvar.

Lad mig nævne den konservative skatteminister, Isi Foighel, der i 1985 på et møde godkendte den konstruktion, der blev lavet, da Provinsbanken overtog Kronebanken, en konstruktion, der nu er erklæret ulovlig. Det var ikke mindst den konstruktion, der dannede grundlag for de efterfølgende ulovlige skattekonstruktioner.

Jeg vil også henvise til tidligere nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer, som i Børsens Nyhedsmagasin har udtalt, at han slet ikke var i tvivl om, at de gunstige fradrag var kendt og formentlig godkendt på højeste sted. Ifølge Hoffmeyer var det i Skattedepartementet, altså helt tæt på ministeren, at man lavede de fortolkninger, der nu erklæres ulovlige. Han placerer dermed ikke ansvaret i Told & Skat, således som skatteministeren gør det i sin pressemeddelelse ved offentliggørelsen af den rapport, vi debatterer, og altså også med beslutningen om, at styrelsen lægges ind under departementet for at hindre gentagelser. Noget tyder altså på, at det er i departementet, vi skal finde den fejlagtige fortolkning.

Hoffmeyer var jo selv direkte med i flere af disse redningsaktioner, hvori der er indeholdt ulovlige skattefradrag – det gælder Kronebanken, det gælder 6. Juli Banken – og han udtrykker nu, at han dengang undrede sig over de store skattemæssige fordele, der var forbundet

med en overtagelse. Mon ikke flere med ham måtte have undret sig og reageret, hvis ikke der var tale om fortolkninger, der var godkendt på højeste sted?

Også dagspressen har gennem årene omtalt de store skattefradrag i forbindelse med overtagelser. Direktøren for Sydbank er i 1987 citeret for at udtale – ja, han praler ligefrem ifølge adskillige aviser via et Ritzautogram med det – at Sydbank tjente 50 mio. kr. på at overtage 6. Juli Banken, 50 mio. kr. i rede penge, som han siger, plus alt det løse, bestående af fem bankafdelinger med, hvad dertil hører. Bankdirektøren siger, at de gjorde en god handel, fordi de udnyttede den politiske vilje på tidspunktet til at redde 6. Juli Banken.

Vi ved i øvrigt, at ikke alene Skatteministeriet på det tidspunkt, men også industriminister Nils Wilhjelmsen var direkte engagerede i den sag, der jo var så speciel, at den har fået et særligt afsnit i den rapport, vi har til debat i dag. Konstruktionen var ikke en fusion, men en overtagelse af de sunde dele af 6. Juli Banken, sådan lidt i stil med Sparekassen Nordjyllands overtagelse af dele af Himmerlandsbanken.

Og hvis ikke hr. Anders Fogh Rasmussen som skatteminister i 1987 var opmærksom på disse åbenhjertige udtalelser fra Sydbank, så kan jeg oplyse, at sagen jævnlig er blevet omtalt i pressen siden da, bl.a. i Politiken i september 1990, hvor konstruktionen af redningsaktionen for 6. Juli Banken gennemgås og det igen skrives, at overtagelsen af 6. Juli Banken havde været en god forretning.

Direkte citeret står der: »De danske skattelove betyder nemlig bl.a., at Sydbanks investering i fallitboet modsvares af fradragsberettigede underskud.« Burde det ikke have fået en alarmklokke til at lyde?

Jeg vil sige, at hvis skatteministre som Isi Foighel og hr. Anders Fogh Rasmussen m.fl. ikke havde hørt om denne praksis med de gunstige fradrag, så er de givet de eneste implicerede i disse sager, der ikke havde hørt om den. Vi ved jo fra udtalelser i Stavadudvalget både fra direktør Giversen og fra hr. Stavad, der refererer til Christen Amby, at alle i branchen vidste, at man fik noget på skatten, når et pengeinstitut gik ind i en redningsaktion.

Og hvis ikke man havde anden anledning til at undre sig, så må jeg sige, at forskellen mellem Danmark og f.eks. Norge, hvor staten åbent bevilgede 20 mia. kr. til at redde banker – selv om der var forskel på bankerne i Norge og i

Danmark; det var der givetvis, og det er der givetvis stadig væk – ville få den almindelige, tænksomme politiker til at spørge, hvordan det kunne være, at man pungede ud med 20 mia. kr. i Norge, når man i Danmark – som ved gud også blev rystet af bankkriser – kunne sige, at det ingenting kostede, og at branchen klarede det selv.

Jeg er ikke spor i tvivl om, at når ingen beskæftigede sig med disse ulovlige fradrag, så var det, fordi der var bred accept i både Venstre, De Konservative og Socialdemokratiet af, at det var en bekvem måde at klare problemerne på. Man slap både for en ubehagelig offentlig debat og for at skulle finde pengene på en finanslov. De kom jo af sig selv, om jeg så må sige, via et fradrag, og man kunne sammen med Finansrådet og de fine bankdirektører stå frem, branchen klarede selv problemerne, og man kunne i fællesskab undgå, at bankerne tabte prestige.

Jeg vil sige – og det vender vi senere tilbage til – at jeg er sikker på, at når vi får det hele afdækket, får vi frem en helt utrolig alliance, der har eksisteret i årevis mellem politikere, ministre, embedsmænd og erhvervsledere. Jeg tror, at vi næppe vil tro vores egne øjne, når vi læser det, hvis vi virkelig får det afdækket, som jeg tror vi gør. Jeg er glad for, at det nu kommer frem i lyset.

Afslutningsvis vil jeg også lige nævne den rapport, der blev henvist til af både statsministeren og skatteministeren, og hvor vi får en mere bred redegørelse for, hvordan banksagerne er blevet klaret op gennem 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne. Der vil jeg gerne allerede nu gøre opmærksom på, at vi skal have en diskussion om, hvorvidt lovlige fradrag er vejen frem. I nogle af de sager, der er undersøgt, er der givet lovlige fradrag, og de har jo sådan set også kostet skatteyderne penge, uden at vi har opdaget det. Jeg er ikke sikker på, at det er nok bare at lovliggøre praksis. Jeg tror, at vi skal have fat på en helt anden måde med åbenhed, når der skal »gives noget på skatten«, som skatteministeren udtrykte det før; så det er måske ikke lige måden at gøre det på.

Derfor vil jeg også sige allerede nu – det har jeg også sagt tidligere her fra Tingets talerstol – at vi er imod den konstruktion, der ligger i ændringen af lov om Indskydergarantifonden, hvorved der gives mulighed for, at fonden kan give skattefrit tilskud i forbindelse med rekonstruktioner. Det er også en måde at skjule pengene på. Vi mener sådan set, at tingene skal helt frem i åbenhed.

Til allersidst vil jeg sådan set takke Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet – ja, man skal vel retfærdigvis også have SF med, men ud fra et lidt andet synspunkt – for, at de rejste debatten om Stavad i sin tid, for uden dem havde vi ikke fået den rapport, og vi havde ikke fået den debat, som vi har i dag. Skulle man være lidt drilsk, kunne man vel godt sige til V og K, at det jo er lykkedes dem at score et imponerende politisk selvmål i denne her sag, hvor man startede med at angribe en socialdemokrat og bagefter altså får sine egne ministre anbragt på anklagebænken.

Jeg vil dog lade være med at drille dem i dag og nøjes med at sige: Tak for hjælpen!

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensen (V):

Det, der kalder mig herop, er ikke det stormangreb, hr. Frank Aaen rettede mod Venstre, De Konservative, Socialdemokratiet, og hvad ved jeg, for at have bevilget milliardfradrag mere eller mindre stiltiende. Jeg ved jo godt, at det, der i virkeligheden er hr. Frank Aaens dybeste hensigt med at rejse denne forespørgselsdebat, ikke er at få fastslået lovligheden eller ej, men at udsende et politisk budskab: hr. Frank Aaens antikapitalistiske holdning.

Nej, det, der kalder mig herop, er bemærkningen om, at hr. Anders Fogh Rasmussen allerede i 1987 på grundlag af presseomtale skulle have haft mulighed for at gribe ind.

Vil hr. Frank Aaen svare mig på følgende spørgsmål: Hvor i skattestyrelsesloven står det, at den siddende skatteminister skal gribe ind i ligningsmyndighedernes afgørelse? Kan vi få et klart svar på det, en henvisning til en sådan bestemmelse i skattestyrelsesloven?

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg skal ikke deltage i debatten om, hvem der har skylden, men kun konstatere, at ulykken skete og er sket, og at det er ulykkeligt.

Det, der bringer mig herop, er i og for sig noget andet, for at det ikke skal stå upåttalt i referatet: Når hr. Frank Aaen nævner tal, så skal han altså bruge dem rigtigt.

Norge har ikke smidt 20 mia. kr. i bankredninger for at redde banker. Det er formelt korrekt, men hr. Frank Aaen skal huske på, at de bankredninger indeholder alle de lån, der er givet til fast ejendom i Norge, fordi der i Norge ikke findes realkreditlån. Og hvis hr. Frank

Aaen ville se på, hvad realkrediten har tabt i Danmark i den samme periode, vil hr. Frank Aaen finde ud af, at det er mange gange de 20 mia. kr., hr. Frank Aaen nævnte.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Til hr. Svend Aage Jensby vil jeg sige, at skatteministeren altså har et ansvar for, at vi i dette land forvalter skattelovene korrekt og lovligt.

Og da vil jeg sige, at når en skatteminister på den ene eller anden måde bliver bekendt med, at man kan få en investering betalt 100 pct. via et skattefradrag, så burde enhver skatteminister – uanset hvor lidt forstand han har på disse her meget komplicerede skatteforhold – alligevel gøre sig den overvejelse: Hov, kan det passe, er der ikke noget her, jeg skal have undersøgt? Det synes jeg er et ansvar, man ikke kan løbe fra.

Så vil jeg sige til fru Kirsten Jacobsen, at vi kan vende tilbage til det. Der er ingen tvivl om, at de i Norge håndterede alle de her ting kloge-re, end vi gjorde herhjemme. Det kostede os flere penge herhjemme, end det har gjort i Norge, at komme igennem det kriseforløb. Jeg har f.eks. noteret mig, at man i dag har gjort op, at den norske stat er kommet ud af bankredningerne med et overskud, netop fordi den ikke bare for-ærede pengene væk som et fradrag, men forlangte at få aktier for pengene og dermed direkte indflydelse på tingene og dermed også andel i den gevinst, der senere kom ud af det. Sådan gjorde man i Norge; sådan burde vi også have gjort i Danmark.

Jacob Buksti (S):

Jeg synes indledningsvis, at det – for at vi ikke helt skal miste proportionerne i denne sag – er vigtigt at gøre sig klart, hvorfor problemerne overhovedet er opstået. Det handler jo ikke blot om udvikling af forskellige administrative procedurer og eventuelle politiske manøvrer. Det handler i høj grad også om udviklingen i den finansielle sektor og om en nogle steder temmelig flosset forretningsmoral.

Problemerne har deres udspring i den finansielle sektor selv, i kapitalmarkedernes liberalisering og i den stærkt øgede konkurrence mellem de forskellige finansielle institutter: banker, forsikringsselskaber, kreditforeninger og mere eller mindre kreative investeringsforetagender.

Det er blevet sværere at tjene penge i den finansielle sektor. Lavkonjunktur med økonomisk vanskelige tider har betydet store tab,

samtidig med at svage sjæle i de enkelte pengeinstitutters og andre finansielle selskabers direktioner og bestyrelser har følt en større og større fristelse til at kaste sig ud i stærkt risikobetonede og følsomme spekulative arrangementer, f.eks. på ejendomsmarkedet, herunder bl.a. temmelig fantasifulde og urealistiske kontorbyggerier og kursus- og conferencecentre, operationer på de internationale valutamarke-der og stærkt kreative anpartsprojekter med eventuelle skattemæssige konsekvenser. Dette blot for at nævne nogle af markedets fristelser, som de agtværdige borgere i de forskellige pengeinstitutters ledelser nogle steder har haft meget svært ved at modstå. Jo større risiko, jo større fortjeneste, men altså også – hvis det går galt – jo større tab.

Sådanne dispositioner sammen med almindelige fejlslagne projekter har gjort selskaberne i den finansielle sektor og ikke mindst pengeinstitutterne meget følsomme over for selv mindre udsving i de økonomiske konjunkturer, udviklingen på ejendomsprismarkedet og den internationale valutakursudvikling.

Derfor er det ene pengeinstitut efter det andet kommet i krise, og spørgsmålet har derfor været, hvorledes man fra samfundets side skulle forholde sig til disse nødlidende pengeinstitutter, idet der knytter sig meget alvorlige økonomiske og afledede samfundsmæssige problemer til såvel en eventuel konkurs som en redningsaktion. Og selv om en redning er kostbar, vil en konkurs som hovedregel være dyrere og have meget dramatiske konsekvenser for hele det økonomiske liv og i konkrete tilfælde for de berørte lokalsamfund.

Disse problemer blev grundigt belyst i Økonomiministeriets rapport om den danske pengeinstitutsektor fra oktober sidste år. Heri slås det også fast, at Danmark er sluppet betydelig lettere igennem problemerne end de øvrige nordiske lande, der har oplevet direkte systemkriser i den finansielle sektor med efterfølgende omfattende og kostbare offentlige redningsaktioner. Den danske model har i stedet været baseret på sektorens egne bidrag.

Nu viser det sig, at også de danske redningsaktioner har kostet det offentlige penge; blot har det ikke været så synligt. Man har fået noget på skatten, som det er blevet sagt; man har altså primært anvendt en løsning baseret på de skattemæssige regler især for skattefrie fusioner, skattepligtige fusioner eller overtagelse af aktiver og passiver.

Men naturligvis har man måttet gå ud fra, at der var tale om lovlig anvendelse i overensstemmelse med gældende lovregler og godkendt praksis. Derfor er det naturligvis chokerende, at det nu viser sig, at det i en lang række tilfælde ikke er tilfældet, og at der siden 1985 har udviklet sig en praksis, der er i strid med reglerne for fusioner, f.eks. gennem overførsel af underskud eller således, at der er sket en overførsel af hensættelser.

Derfor er det også godt, at skatteministeren har grebet effektivt og konsekvent ind, så snart dette blev klart, med den fremlagte undersøgelse af overdragelse af pengeinstitutter i perioden 1984-93.

Det er klart, at vi i Socialdemokratiet har hæftet os ved, at samtlige de i undersøgelsen behandlede sager har fundet sted før regerings-skiftet januar 1993, og det kan naturligvis undre, at man tilsyneladende ikke har interesseret sig for det i de tidligere, borgerlige regeringers tid. Det kunne da være spændende, om der i dag kunne oplyses noget om, hvad man konkret har vidst, og hvorfor man ikke har gjort noget som helst.

Det er naturligvis også klart, at det gør et vist indtryk i den socialdemokratiske folketingsgruppe, at da der første gang optræder en sådan bankredningssag under en socialdemokratisk skatteminister, nemlig Spar Nord-Himmerlandsbanksagen, får det ganske dramatiske politiske og administrative konsekvenser, og der synes ikke at være nogen grænse for, hvor langt man vil gå fra den borgerlige oppositions side i denne sag. Vi er da spændt på, om man vil overføre blot lidt af energien på dette større kompleks af sager.

Derfor er vi i Socialdemokratiet også tilfredse med, at skatteministeren i den iværksatte advokatundersøgelse om ansvaret i konsekvens af bankundersøgelsen har bedt om ikke blot en vurdering af embedsmændenes ansvar, men også af, hvorvidt ministre eventuelt har pådraget sig ansvar for udviklingen.

Men undersøgelsens resultater bør også føre til selvansøgelse i den finansielle sektor og til en udrensning i den forretningsmæssige moral i forhold til anvendelsen af de gældende skatteregler, naturligvis ikke mindst i forhold til fremtidige bankredninger.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at noget af det, der gjorde stærkest indtryk på mig i forbindelse med læsningen af dommer Frank Poulsens beretning om Spar Nord-Himmerlandsbank-

sagen, var den selvfølghelighed, med hvilken selv ansete bankfolk gik ud fra, at skattemyndighederne stod til rådighed med næsten en hvilken som helst skattemæssig løsning, også selv om elastikken måtte strækkes vidt, som man sagde, og altså også for vidt.

Hvis man i DR-TV skulle finde på at lave dette forløb som et dramadokumentarisk tv-spil, ville det efter min mening komme til at minde om en krydsning mellem »Yes, Minister« og »Godfather«. Hermed ikke være sagt noget om de enkeltes rolle, men alene om stemningen.

Derfor er det også vigtigt, at man følger arbejdet op i forhold til den finansielle sektor, så man i samarbejde med sektorens organisationer og måske også Nationalbanken kan modvirke disse dårlige tendenser i branchen. Socialdemokratiet finder, at problemerne omkring bankredningerne har afdækket en række administrative fejl og politiske spørgsmål, men også nogle mekanismer i selve branchen, som virker ubehagelige.

Vi støtter derfor fuldt ud de initiativer, regeringen har iværksat i forhold til de påviste problemer, og vi går ud fra, at der på samme konsekvente måde vil blive reageret på den ansvarsplacering, som eventuelt måtte ske som resultat af den iværksatte advokatundersøgelse.

Til slut skal jeg sige, at vi synes, det er godt, at Enhedslisten har rejst denne forespørgsel, så problemerne kan blive diskuteret åbent i denne sal, og jeg skal derfor på vegne af Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, CD, Enhedslisten og SF stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget tager skatteministerens undersøgelse om overdragelse af pengeinstitutter i perioden 1984-1993 til efterretning og noterer, at regeringen har iværksat en yderligere undersøgelse med henblik på at få placeret et ansvar for de forhold, der er afdækket i rapporten, opfordres regeringen til at tilstille Folketinget resultat af denne yderligere undersøgelse med regeringens foreløbige tilkendegivelse af, hvilke ansvarsvurderinger og initiativer som bør drages af denne undersøgelse.

Herefter går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 75).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Det var rørende, hr. Buksti.

Hr. Buksti kan selvfølgelig ikke lastes for, at han ikke var medlem af Tinget, da realkreditlen kørte på sit vildeste, men at stå her og sige, at problemerne jo skal findes i den finansielle sektor selv og i hele liberaliseringen af kapitalmarkedet!

Må jeg minde hr. Buksti om, at hans eget parti, Socialdemokratiet, har stemt for alle de liberaliseringer. Må jeg minde hr. Buksti om, at der i Boligudvalget ligger et forslag fra økonomiministeren om at udvide denne liberalisering endnu mere, så der kan laves endnu flere finansielle supermarkeder. Hvis det er sådan, at Socialdemokratiet er kommet på bedre tanker, skal jeg allerede nu meddele herfra, at der af SF og Fremskridtspartiet er udarbejdet ændringsforslag om at fjerne de finansielle supermarkeder.

Må jeg også godt sige til hr. Buksti, at realkreditlen florerede fra 1975 til 1989 – det viser en ekstraordinær revisionsrapport fra Ernst & Young – så det var altså også i socialdemokratiske regeringsperioder.

Hvor var Socialdemokratiet henne, da SF og Fremskridtspartiet her i salen råbte på at få placeret ansvaret i forbindelse med al den alternative lovgivning og regelunddragelse, som havde fundet sted i hele den sektor, som har tabt milliarder og atter milliarder af kroner, hvilket har bevirket, at almindelige boligejere har fået deres huslejer forøget? Hvor var Socialdemokratiet henne?

Hvor var Socialdemokratiet henne, da man lavede en særlig lov, som skulle forhindre Folketinget i at få oplysninger om, hvad der foregik i realkreditsektoren?

Socialdemokratiets medansvar for det her kan ikke skjules, uanset hvor mange taler man holder heroppe fra; det står at læse i referat andre steder.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Nu var det sådan set ikke for at anfægte de gode sider af en liberalisering af kapitalmarkedet, jeg sagde det, jeg sagde.

Jeg er lidt forbløffet over det, som fru Kirsten Jacobsen står og siger her, for jeg har egentlig opfattelsen af, at fru Kirsten Jacobsen også mener, det har noget at gøre med de dispositioner, som blev truffet i de pågældende institutter.

Det, jeg siger, er blot, at konsekvenserne af liberaliseringen er, at man på grund af den skærpede konkurrence ikke har kunnet tjene penge på samme måde som i gamle dage, og det har selvfølgelig haft nogle omkostninger. Og spørgsmålet er, hvordan man vil forholde sig til det; det er sådan set hverken et spørgsmål om at placere ansvar det ene eller det andet sted eller om at fraskrive sig sit medansvar for det. Det var bare en konstatering for at forklare, hvorfor problemerne overhovedet er opstået, for ellers kommer det til at fremtræde, som om det alene handler om, at der er nogle politikere og embedsmænd, som har gået rundt og lavet numre.

Det handler jo i bund og grund om, at der har udviklet sig en praksis i branchen, som fru Kirsten Jacobsen selv har været med til at afdække. Jeg skal gerne tage alt det med det rørende indlæg osv. til mig og også, at jeg ikke var medlem af Tinget, dengang de her ting blev behandlet. Men jeg har da også fulgt med i fru Kirsten Jacobsens medieoptræden i disse sager – det er jo svært at undgå.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hr. Buksti henviste til, at det var liberaliseringen af kapitalmarkedet, som var årsagen til problemerne. Nu siger hr. Buksti så, at de gode sider af liberaliseringen vil man da ikke være imod.

Må jeg spørge hr. Buksti: Hvad er så de onde sider? Hvad er det for nogle, der er de onde eller de dårlige sider af liberaliseringen, og som Socialdemokratiet mener er årsagen til problemerne? Dem har Socialdemokratiet jo også stemt for. Socialdemokratiet har jo nemlig stemt for alle liberaliseringerne, både dem, hr. Buksti nu betegner som de gode, og dem, der så åbenbart må være de onde.

Og må jeg så sige til hr. Buksti: Det er hyklerisk, det er mere end hyklerisk, at stå her og tale om moral, om ansvar osv., når éns eget parti havde de stemmer, der manglede i, at der kunne have været blevet ryddet ordentligt op i realkreditsektoren, at der kunne være blevet placeret et ansvar. SF og Fremskridtspartiet havde forespørgsler i gang. Det var Socialdemokratiet, der stemte sammen med den daværende regering

for at forhindre, at det skete. Det er det, der er kendsgerningerne, og så skal man ikke stå heroppe og lade, som om det modsatte er tilfældet.

Men jeg vil gerne give hr. Buksti ret. Det er selvfølgelig praksis i institutterne, som det er praksis i bankerne, der er årsagen. Men det kan kun ske, hvis det offentlige tilsyn, der enten er i Finanstilsynet eller i de ministerier, som forvalter den lovgivning, lukker øjnene og bruger deres tilsynsmyndighed som et andet gummistempel, og det ved hr. Buksti godt.

Svend Aage Jensby (V):

Forespørgslen, som Enhedslisten har rejst, har jo til formål at afklare regeringens – *regeringens* – overvejelser om, hvilke konsekvenser man vil drage af den rapport, vi har fået, en rapport, vi har fået på foranledning af skatteministeren. Det vil jeg naturligvis forholde mig til, men jeg synes bare, det skal siges indledningsvis, at initiativet til rapporten er skatteministerens.

Må jeg så dernæst sige, at der jo ikke skal herse den mindste tvivl om, at vi i Venstre – vel sagtens ligesom alle andre partier her i Folketinget – naturligvis holder strengt på, at gældende skattelovgivning skal overholdes. Selvfølgelig skal den det. Det skal al lovgivning, og det gælder naturligvis også for pengeinstitutter, og det gælder for pengeinstitutter i forbindelse med overdragelser af sådanne. Det er helt klart.

Hele problematikken om den skattemæssige behandling af bankovertagelser kom jo først i fokus i forbindelse med Spar Nord-sagen. Det er det eneste og det første eksempel, vi har på, at den størst mulige sagkundskab har fastslået, at en disposition, som den tidligere skatteminister var involveret i og blåstemplede, var ulovlig. Vi har aldrig tidligere haft nogen så kompetent person, nemlig præsidenten for Sø- og Handelsretten, som i denne sag har forholdt sig til en bankoverdragelse.

Det er jo den sag, som har givet anledning til undersøgelsen, og hvad de dybere motiver til at sætte undersøgelsen i værk, har været, efter at Spar Nord-sagen var blottet, kan man jo have sine tanker om. Men det er ikke det, der er afgørende for det, vi skal drøfte i dag.

Lad mig dernæst sige, at man naturligvis må have al mulig respekt for sådan et stykke arbejde, som de udmærkede embedsmænd ovre i Told- og Skattestyrelsen har lavet. Skam få den, der ikke har det. Men jeg vil advare skatteministeren meget imod at tage for forhastede beslutninger ud fra denne 40 sider lange, bredt skrev-

ne rapport, som er lavet på baggrund af otte møder i gruppen – det er gruppearbejde, kan jeg jo se – i løbet af godt en måned.

Det kalder jeg et godt stykke arbejde: at undersøge over halvfjerdsindstyve bankoverdragelser, yderst komplicerede problemstillinger, og så nå frem til en konklusion på baggrund af otte møder! Det advarer imod, at man tager forhastede beslutninger. Det skylder vi ikke alene Folketinget, men i sandhed også de pengeinstitutter, der har været involveret i undersøgelsen helt tilbage til 1984; vi opererer altså med 11 år tilbage i tiden.

Vi skylder også embedsmændene, embedsværket, der har siddet gennem tiderne, at være lidt varsomme med at fare for voldsomt frem.

Det må nemlig lægges til grund, at samtlige de overdragelser, rapporten omhandler, har været blåstemplet af Told- og Skattestyrelsen eller efterfølgende ikke givet anledning til ligningsmæssige korrektioner. Der er jo ikke noget lusk. De har været forelagt de kompetente myndigheder, ikke ministeren. Det eneste eksempel, vi har i dansk skatteretlig praksis på, at en bankoverdragelse er blåstemplet af en minister, er i Spar Nord-sagen, hvor den tidligere skatteminister først sagde nej og senere på natten sagde ja. Det er det eneste eksempel, vi har, men ellers har det været på kompetent og beslutningsdygtigt niveau i Told- og Skattestyrelsen i langt de fleste af tilfældene. Det må man altså tage hensyn til.

Dernæst må man tage hensyn til, som jeg sagde, at dispositionerne eller de overdragelser, der er tale om, ligger hele 10-11 år tilbage. Vi skal altså for vores erhvervslivs skyld – for det er jo også det, det drejer sig om – passe på ikke pludselig nu at komme og sige, at de dispositioner, som enkeltpersoner eller erhvervslivet foretog for så og så mange år siden med en kompetent myndigheds accept, begynder vi nu at angribe og rejse tvivl om. Det vil vi simpelt hen ikke være med til.

Så vil jeg sige noget om rapporten. Det ville føre for vidt, og det er tiden ikke til, men jeg havde lyst til rigtig godt og grundigt at hudflette rapporten, og det kan jeg.

Men jeg vil trække nogle ting frem, f.eks. det, der står på side 8, som ministeren var selv inde på, og hvor det i andet afsnit siges:

»Formålet med gennemgangen har alene været at belyse pengeinstitutternes faktiske adfærd på baggrund af det foreliggende materiale.« – altså det foreliggende – »Der har ikke

været foretaget ligning eller revision, ligesom de procedurer, der normalt er forbundet hermed, ikke har været anvendt. Det har derfor ikke været muligt at efterprøve de foretagne værdiansættelser.«

Jamen det er jo netop værdiansættelserne, der spiller en rolle, når vi taler om bankoverdragelser. Er det det ophørende eller det fortsættende pengeinstitut, der skal bringe et givet beløb til fradrag? Det kan man jo altså ikke gøre, uden at man virkelig vurderer hensættelserne. Så ved skatteministeren, som det jo også er beskrevet, at den praksis, der har været på det her område, jo har været fastlagt næsten helt tilbage til århundredskiftet i skattestyrelsesloven og senere ved forskellige administrative afgørelser og vejledninger fra Ligningsrådet, vejledninger, som f.eks. siger som udgangspunkt, at man kan vælge blokhensættelser eller individuelle hensættelser. Sådan har udviklingen været, og det er jo det, der lige så stille og roligt har ført til, at der har dannet sig den praksis i embedsverdenen, som man nu altså kommer og kritiserer.

Et andet sted i rapporten – og det er vel nok noget af den største fejl, man kan begå, og jeg tror, man har begået den – står der:

»Ved gennemgangen af pengeinstitutoverdragelserne har gruppen sammenholdt den konkret anvendte overdragelsesmetode med den beskrivelse af det gældende regelsæt, som fremgår af cirkulæret.«

Det drejer sig altså om det cirkulære, som ministeren udarbejdede i marts. Jeg er utrolig bange for – hvis det er tilfældet – at de mennesker i Told- og Skattestyrelsen har fokuseret for voldsomt på det cirkulære, som blev lavet i år, år og dag efter, at bankovertagelserne har fundet sted. Det er meget, meget farligt, hvis man bygger sine konklusioner på en skelen til noget, som er i dag, men som ikke var, da beslutningerne om overdragelserne fandt sted.

Jeg sagde i starten, at de mennesker, der har lavet rapporten, utvivlsomt har gjort deres bedste. Men pas på! Der står f.eks. også på side 31, hvor man beskriver de 16 sager vedrørende den skattefri fusion:

»Det har ikke i alle tilfælde været muligt inden for undersøgelsens rammer at efterprøve præcist, om de hensættelser, der er tilladt tilbageført, alene svarer til de ekstraordinære hensættelser, som Finanstilsynet har forlangt i den konkrete situation.«

Sådan noget gør jo, at man skal være utrolig varsom. »Det har ikke været muligt at efterprø-

ve . . .«. Og sådan kunne jeg altså nævne andre ting. Der står på side 33 »på det foreliggende grundlag«, »det er gruppens opfattelse«, »i vidt omfang« osv.

Derfor siger vi i Venstre til skatteministeren: Spis nu brød til! Vi har konstateret, at ministeren har iværksat nogle initiativer. Det er ministerens afgørelse, og det skal vi ikke blande os i. Det er den udøvende magts ret og pligt. Vi vil vente og se, hvad der kommer ud af de initiativer, men jeg vil, som jeg har nævnt tidligere, og det har ministeren også været inde på, fremhæve: Intet i undersøgelsen tyder på, at tidligere ministre, bortset fra den tidligere skatteminister, har været involveret i de her bankoverdragelser. Ikke ét stykke papir er der fundet, der tyder på det, og derfor vil jeg sige til hr. Buksti: Lad os nu lade være med at få debatten til at køre på sådan noget med, at når jeg har lavet noget galt, så har du også. Det er da ikke det, det drejer sig om. Faktum er, at kun i én situation, nemlig Spar Nord-sagen, er en minister involveret; intet tyder på noget andet. At ministre efterfølgende til almindelig orientering har fået forelagt afgørelser, er noget helt andet. Det har ikke noget med ministerresolutioner at gøre.

Men nu venter vi og ser, hvad der sker, og så skal vi nok forholde os til det til den tid.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Hr. Jensby sagde her 4-5 gange, at vi kun kender ét eksempel på, at en minister blev inddraget i sådan en sag på forhånd. Så vil jeg spørge hr. Jensby, om han ikke læser Jyllands-Posten, og om han ikke er klar over, at den har offentliggjort et referat, og nu citerer jeg fra referatet:

»Mødet 14. januar 1985 hos ministeren for skatter og afgifter, Isi Foighel. I mødet deltog Isi Foighel, statskattedirektør Hans Westerberg, bankdirektør Hans Winther Larsen, Hans-Verner Larsen, Provinsbanken, og en lang række flere. Formålet med mødet var at afklare skattemæssige konsekvenser ved en fusion mellem Kronebanken og Provinsbanken. Ved mødet bliver omdelt en skitse til foreløbig selvangivelse for Kronebanken for 1984 . . .« osv. osv.

Hvad er det så, hr. Jensby? Må jeg få et svar på det: Hvad er det så?

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg lyttede med interesse til hr. Jensbys ordførertale og især hans meget stærke betoning af, at man ikke skulle tage forhastede beslutninger på baggrund af den pågældende undersøgelse.

Jamen det kan da ikke være forbigået hr. Jensbys opmærksomhed, at det præcis er for at undgå at tage forhastede beslutninger, at skatteministeren har iværksat en advokatundersøgelse, som netop skal konstatere, i hvilken udstrækning der er sket de fejl, der gør, at embedsmænd eller ministre har pådraget sig ansvar.

Derfor er det jo også næsten en cirkelslutning, hr. Jensby drager, når han siger, at der kun er én minister, om hvem man har konstateret, at der har været problemer. Jamen det er jo, fordi der kun har været én undersøgelse, så derfor var mit spørgsmål: Hvorfor kan det være, at man i de tidligere regeringer ikke har interesseret sig for de her ting, når det er sådan, at man har kunnet læse om dem i aviserne? Det er jo noget, som hr. Jensby tidligere i forbindelse med Spar Nord-sagen er gået meget op i, så det er ikke et spørgsmål om »du er dum – det kan du selv være« i min ordførertale. Det er et spørgsmål om, at »nu må vi se« – præcis for at undgå, at der tages forhastede beslutninger.

En ting, som hr. Jensby hæftede sig ved, var, at der i undersøgelsen henvises til et cirkulære af 15. marts, som altså er udsendt efter, at det her er foretaget. Jamen nu er det jo altså sådan, at det pågældende cirkulære faktisk ikke tilføjer noget som helst i retning af nye regelændringer, men alene er en sammenskrivning af den i hele perioden offentliggjorte praksis og de offentliggjorte afgørelser. Derfor er det ikke nogen indvending; det er sådan set bare en sammenskrivning.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Jeg tager mest ordet, for at hr. Jensbys forsøg på at tegne et billede, som ikke har så meget med virkeligheden at gøre, ikke skal stå uimodsagt. Jeg kan nu konstatere, at det eneste kritikpunkt, man hos partiet Venstre har tilbage i forhold til ministerhåndteringen af Himmerlandsbank-sagen, åbenbart er, at da telefonen ringede på Tyttebærvej nr. 9 i Brovst natten mellem den 22. og den 23. august 1993, gjorde jeg det, jeg normalt gør, når den ringer: Jeg tog røret og talte med dem, der var i den anden ende. Hr. Jensby

ved, og alle andre ved – efter en meget grundig undersøgelse med meget konkrete spørgsmål til alle involverede i undersøgelsesretten – at jeg ikke forsøgte under nogen former at påvirke til en bestemt afgørelse.

Derfor har hr. Jensby også fuldstændig ret i, at på det tidspunkt, da indstillingen fra de pågældende embedsmænd gik ud på, at det her var problematisk og tvivlsomt inden for gældende regler, var min konklusion: Når dét er situationen, så skal vi selvfølgelig overhovedet ikke bevæge os ind i et projekt af den karakter.

At jeg meddelte den, der havde den koordinerende rolle, den daværende industriminister, hr. Jan Trøjborg, at sådan forholdt det sig, og at jeg begik den brøde efterfølgende, da telefonen ringede én gang mere, at løfte røret og tale med personerne i den anden ende, som nu meddelte, at man var nået frem til en modsat konklusion efter en diskussion, det forstår jeg at min brøde som daværende skatteminister bestod i. Den brøde påtager jeg mig med stor glæde.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Jeg skal til hr. Ole Stavad sige, at nu er det ikke Stavad-sagen, debatten drejer sig om i dag. Jeg sagde i min ordførertale, at det eneste eksempel, jeg kender, hvor en minister har været direkte involveret i beslutningsprocessen, er Spar Nord-sagen. Det var det, jeg sagde, og det er ikke det eneste kritikpunkt, kan jeg godt hilse og sige, selv om det ikke er den sag, det drejer sig om i dag. Vi er nogle i Folketinget, der har andre kritikpunkter vedrørende den tidligere skatteministers håndtering af Spar Nord-sagen, men det hører en anden debat til.

Jeg skal sige til hr. Buksti: Jeg ved ikke, om jeg udtrykte mig uklart, men jeg er enig med hr. Buksti i, at det da er udmærket, at skatteministeren har taget de initiativer, han har. Jeg advarede helt generelt imod, at vi tog forhastede beslutninger, og vi har ikke noget imod, at skatteministeren har taget de initiativer. Vi siger bare, at det er jo ministerens, ene og alene ministerens, afgørelse, og det tager vi så til efterretning. Det var sådan set det, jeg sagde.

Så skal jeg til hr. Frank Aaen sige: Glem nu alt det med de her aviser og svar så på det spørgsmål, jeg stillede tidligere på dagen, nemlig: Hvor har ministeren i skattestyrelsesloven hjemmel til at gribe ind i konkrete sager? Det fik jeg ikke noget svar på. At der har været en orienterende drøftelse – eventuelt hos tidligere

skatteminister Isi Foighel – om nogle principper, har jo ikke noget som helst med den konkrete afgørelse at gøre, nemlig om ministeren har blåstemplet den eller ej.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Nu var det jo hr. Jensby selv, som drog Spar Nord-sagen så direkte ind i den her diskussion. Det er jo rigtigt, som hr. Jensby siger, at han kun er bekendt med, at der er én sag, hvor en minister har været blandet ind, men så glemmer hr. Jensby det, han også sagde, nemlig at først sagde den pågældende minister nej, og så sagde den pågældende minister ja. Det var det, hr. Ole Stavad var så venlig at korrigere hr. Jensbys hukommelse med.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Til hr. Jensby har jeg det at sige, at jeg har svaret på det spørgsmål tidligere, og det kan læses, når det skriftlige referat kommer. Men det, jeg gerne vil sige, når nu hr. Jensby beder mig om at glemme aviserne, er: Jamen det er ikke noget med at glemme aviser. Her står jeg med et referat fra den 14. januar 1985, der opridses, hvem der har deltaget i et møde, hvor man diskuterede Kronebankens selvangivelse, før fusionen mellem Provinsbanken og Kronebanken blev endeligt vedtaget.

Når nu hr. Jensby lægger så stor vægt på, at han kun kender ét eksempel på, at en minister var inddraget forud, så synes jeg, hr. Jensby skylder os et svar på spørgsmålet: Hvad er så reaktionen på, at jeg her kan dokumentere et andet eksempel, nemlig med hr. Isi Foighel fra en periode, hvor hr. Jensbys parti var i regering?

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Det skal blive den sidste, kan jeg love formanden.

Det er til hr. Frank Aaen: Jamen det har jeg jo ikke en kinamands chance for at svare på. Hvordan skulle jeg kunne svare på sådan noget som det dér? Det kan jeg jo ikke. Det er da for meget at forlange af mig.

Gitte Seeberg (KF):

Udgangspunktet for forespørgslen er den rapport, som blev fremlagt i april 1995 om en undersøgelse vedrørende overdragelse af pengeinstitutter i perioden 1984-93. Rapporten er

som bekendt udarbejdet af en embedsmands-gruppe til brug for Stavadudvalgets arbejde.

Det kan derfor ikke undre nogen, at rapporten i et eller andet omfang også er et partsindlæg i hele diskussionen omkring Himmerlands-banksagen.

Fra konservativ side har vi ikke det mindste imod, at man undersøger forholdene omkring overdragelse af pengeinstitutter også før Himmerlandsbanksagen. Når der er tvivl om forholdene, må de selvfølgelig undersøges, og så skal det også være en reel og en fair undersøgelse. Det nytter ikke at blande det hele sammen og så drage håndfaste konklusioner.

Det er også min opfattelse, at der intet findes i denne rapport, som undskylder, endsige medvirker til at mildne selve Himmerlandsbanksagen og hr. Ole Stavads andel i denne sag. Vi mener altså ikke, at denne rapport frikender hr. Ole Stavad eller gør Himmerlandsbanksagen stueren.

Rapporten er i pressen blevet fremlagt som bevis for, at der i 1984-93 er blevet givet i stribevis af ulovlige fradrag i forbindelse med bankovertagelser. Jeg betvivler ikke, at den arbejdsgruppe, der står bag rapporten, består af kompetente folk, men der er divergerende opfattelser af den konklusion, som rapporten kommer frem til. Jeg skal i den forbindelse henvise til den seneste udgave af Tidsskrift for Skatter og Afgifter, hvor professor, dr.jur. Erik Werlauff kommer med sine kommentarer til rapporten. Erik Werlauff sætter spørgsmålstegn ved påstanden om, at der er givet i stribevis af ulovlige fradrag som konkluderet.

Det er min opfattelse, at man skal være meget forsigtig med en så firkantet konklusion, som rapporten lægger op til. De sager, der undersøges i rapporten, kan ikke paralleliseres til f.eks. Himmerlandsbanksagen, da forholdene er nogle helt andre.

Det Konservative Folkeparti er af den opfattelse, at de involveredes brøde i de mange belyste sager forekommer kraftigt overdimensioneret. Om end skatteministeren, da rapporten kom, efter min opfattelse har handlet noget overilet, er beslutningen om forflyttelse af embedsmænd og omstrukturering ene og alene ministerens. Det skal Folketinget selvfølgelig ikke blande sig i.

Men det virker, som om man ukritisk har sammenblandet ret og pligt, skattemæssige modsat regnskabsmæssige hensættelser, og at man har undladt at drage konsekvenserne af, at vi har fået en kursgevinstlov.

Det skal med i billedet, at undersøgelsens hovedemne er egentlige fusioner. Med det som udgangspunkt er det helt fejlagtigt at konkludere, at der har været tale om i stribevis af ulovlige fradrag. Med et sådant udsagn forsømmer man nemlig at sondre mellem ret og pligt til at foretage skattemæssige hensættelser på grund af almindelige næringsregler forud for 1986, og man forsømmer også at foretage den fornødne sondring af realisations- og lagerprincippet efter kursgevinstlovens ikrafttræden.

Det hører også med, at undersøgelsen er foretaget med udgangspunkt i et cirkulære dateret marts måned i år. De undersøgte banksager relaterer sig som bekendt til en periode, som går forud for dette cirkulære. Man skal derfor være varsom med at drage disse firkantede konklusioner.

Det Konservative Folkeparti er af den opfattelse, at de bankredninger, som er foretaget før Himmerlandsbanksagen, må gives en fair og nuanceret bedømmelse. Sandheden er, at kun i tiden efter kursgevinstlovens ikrafttræden og kun for pengeinstitutter, der anvendte lagerprincippet, er forholdet problematisk.

Men selvfølgelig må der ikke herske tvivl om, at vi fra konservativ side ønsker undersøgt, om der rent faktisk er sket ulovligheder, og om embedsmænd eller politikere har været indblandet i sådanne dispositioner. Ingen tvivl om det. Vi kan derfor tilslutte os, at der gennemføres en yderligere advokatundersøgelse som ønsket af ministeren.

En ny undersøgelse må imidlertid også på ny vurdere dele af ekspertundersøgelsen; ellers vil en ny undersøgelse efter min opfattelse intet være værd. Der har været meget fokus på disse fradrag, som overtagne banker har fået i forbindelse med diverse konstruktioner. Med ret og rimelighed må man også se situationen ud fra de bankers side, som har overtaget de nødlidende pengeinstitutter. Jeg tænker her særlig på Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken og den polemik, der var afledt af denne sag, efter at sagen med Himmerlandsbanken kom op.

Jeg mener, at regeringen har tacklet sagen på en især for Bikuben utilfredsstillende måde. Hvad rimelighed er der i, at regeringen og skatteministeren går i pressen med en sag, der sværter Bikuben til med påstande om ulovligheder? Vi ved ikke engang, om der er foregået ulovligheder. Man kan jo sige: Rent faktisk fik Bikuben jo Told- og Skattestyrelsens accept af det såkaldte ulovlige fradrag.

Jeg må også sige: Hvad rimelighed er der i, at Bikuben via pressen fra højeste plan må notere sig, at man er ved at tage et fradrag fra den, som den i god tro har fået? Det er betænkeligt. Lovligt eller ej – det er vel næppe noget, eksperter kan fastslå, og heller ikke en kommende undersøgelse kan fastslå det. Det må være et anliggende for domstolene.

Jeg spørger derfor skatteministeren, om Bikuben i dag kender sin retsstilling, eller om Bikuben også skal afvente de her nye undersøgelser. Hvor længe vil man lade involverede banker, der har været i god tro, svæve i uvisshed?

Afslutningsvis skal jeg slå fast, at vi ligesom en række andre juridiske eksperter betvivler kvaliteten af den ekspertundersøgelse, som nu har fået mange til at konkludere, at skattemyndighederne i årevis har uddelt ulovlige skattefradrag. Hvis man skal kunne drage nogle reelle konklusioner, er der behov for en ny rapport, som også forholder sig til de skatteregler, der var gældende, da de omstridte bankovertagelser fandt sted.

Derfor har skatteministeren også Det Konservative Folkepartis fulde støtte til at iværksætte en ny og mere tilbundsående undersøgelse, hvor det undersøges, om både politikere og embedsmænd har været involveret.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Nu kan jeg forstå, at fru Gitte Seeberg bygger sine indlæg rimelig meget på Werlauffs bemærkninger, bl.a. også til Børsens Nyhedsmagasin. Det er også her, Werlauff hævder, at det er et problem, at man helt undlader at forholde sig til kursgevinstloven, på trods af at den lov efter hans mening giver alle svar på, hvordan bankers fordringer og fradrag skal behandles skattemæssigt. Men hertil kan man jo henvise til rapporten side 23 og 24, hvor det tydeligt fremgår, at siden kursgevinstlovens gennemførelse i 1986 kan pengeinstitutters fradrag for tab og udlån alene støttes på kursgevinstloven og ikke på statsskatteloven som hidtil, og at det så ikke har nogen betydning for indholdet i øvrigt.

Tilsvarende hævder Werlauff videre vedrørende perioden før kursgevinstloven, at der er begået fatale fejl ved, at man ikke har sondret mellem pengeinstitutters ret og pligt til at foretage skattemæssige hensættelser. Her kan man henvise til rapportens side 18 og 20, hvor der redegøres detaljeret for, hvad der er offentlig-

gjort vedrørende praksis, og hvordan og hvorledes ministersvarene har været i Folketinget.

I øvrigt vil jeg blot sige, at netop når man henviser til Werlauff, må man i hvert fald hæfte sig ved, at Werlauff jo ikke er skatteekspert, men selskabsretsekspert, mens den, der er skatteekspert, nemlig professor Ole Bjørn, tilsvarende i Børsens Nyhedsmagasin har afvist Werlauffs indlæg.

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Til hr. Jacob Buksti vil jeg blot sige, at der er sået tvivl om, hvorvidt den rapport, som vi har her på bordet, er skattemæssigt korrekt eller ej. Det er det, mit forbehold går på. Men jeg kan sige: Jeg vil ikke ind i nogen nærmere diskussion om de her skatteregler, for vi må jo nok konstatere, at der er meget uenighed om dem, og jeg vil også sige, at det i hvert fald nok bliver at gå for vidt selv at tage del i det.

Skatteministeren (Carsten Koch):

Fru Gitte Seeberg stiller mig et konkret spørgsmål, nemlig om, hvor længe Bikuben skal vente, og om jeg kan sige noget mere præcist om berettigelsen af det fradrag, som Bikuben har fået.

Jeg kan sige, at Bikuben må afvente den undersøgelse, som skattedepartementet i lyset af denne rapport og alt andet foreliggende materiale er i gang med. Den skal afsluttes, før Bikuben kan få at vide, hvad der er dens stilling. Sådan er vilkårene. Jeg får at vide i anden sammenhæng, at jeg har handlet for overilet. Nu skal vi så følge parolen. Det er klart, at vi bliver nødt til at undersøge sagen grundigt, og det er det, vi er i fuld gang med. Der er mange aspekter i det, således som jeg sagde i min besvarelse.

Så vil jeg også sige, at det er klart, at der er nogen, der har interesse i at så tvivl om det skatteretligt korrekte i rapporten. Jeg har noteret mig, at de, jeg har set der har gjort det, har en klar interesse i det.

Fru Gitte Seeberg karakteriserer embedsmandsrapporten, som fru Gitte Seeberg kalder den, for at være et partsindlæg. Jeg kan sige, at det på ingen måde er et partsindlæg. Hvordan skulle en embedsmandsrapport, der rammer en pæl igennem en række afgørelser, som har fundet sted inden for samme område, være et partsindlæg? Det er en højere form for partsindlæg end det, jeg har været ude for.

Så vil jeg sige, at det ikke er en ren embedsmandsgruppe; den en sammensat efter en ræk-

ke kvalitetskriterier og inhabilitetsregler, og der er såmænd også kommet en advokat udefra med i styregruppen, som har været medforfatter af det her. Så det er ikke en ren embedsmandsgruppe.

Så vil jeg sige, at de synspunkter, de kritikpunkter, der rejses, alle er nogle, som er blevet rejst af forskellige revisorer og andre samt en selskabsretsekspert. Men jeg må sige, at den absolut mest kompetente person, professor Ole Bjørn, ved flere lejligheder klart har afvist alle de indsigelser, der har været, og jeg vil bede fru Gitte Seeberg yderligere dokumentere, hvad der rent faktisk er forkert i det grundlag, rapporten er blevet lavet på.

Når man konstaterer, at kursgevinstloven blev indført med virkning fra 1987, er det en rent overfladisk bemærkning. Der er ikke noget af det her, som vedrører kursgevinstloven vedrørende fusioner, som ikke også gjaldt efter statsskatteloven, som var retsgrundlaget før – ikke noget som helst. Jeg vil meget gerne have at vide, hvilke konkrete ændringer der har været i kursgevinstloven, som har gjort, at grundlaget har været et andet.

Cirkulæret beskriver gældende ret igennem hele perioden. Jeg har ikke fået nogen som helst dokumentation for, at der skulle være sket en udvikling, en ændring af gældende ret, igennem perioden; cirkulæret beskriver retten igennem hele perioden. Det er overfladiske konstateringer, at der er indført en ny bestemmelse i kursgevinstloven.

Det, jeg gerne vil have, er konkrete beviser for, at retsgrundlaget er et andet, og at cirkulæret dermed ikke beskriver retsgrundlaget igennem hele perioden – ikke bare ved at konstatere, at der er vedtaget en ny lov, hvis det i øvrigt er sådan, at de materielle regler er fuldstændig uændrede. Det er ikke nok at komme med en sådan overfladisk konstatering.

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Til skatteministeren vil jeg sige, at jeg på det kraftigste må dementere, at jeg har hævdet, at der er tale om et partsindlæg.

For så vidt angår den skattemæssige del af det, nemlig det, skatteministeren spørger om, kursgevinstloven, må jeg bare sige, at disse sager simpelt hen er for komplicerede til, at jeg kan stå her på talerstolen og udtale mig om reglerne i kursgevinstloven, som vi i øvrigt har behandlet så mange gange.

Vi må, også som opposition, støtte os til de rådgivere, vi har – og det er bl.a. Werlauff – og det har vi så gjort i denne sag.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg må sige til fru Gitte Seeberg, at når hun læser referatet af denne forhandling, vil hun kunne se, at hun brugte udtrykket partsindlæg om den rapport, der ligger til grund for debatten her.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

I hvert fald i de sidste 10 år har skattevæsenet haft en praksis med at yde det overtagende pengeinstitut skattefradrag for at gøre samfundet den tjeneste at overtage et nødlidende pengeinstitut. Dette blev ydet, uden at ret mange vidste om det.

Først i forbindelse med sagen om Himmerlandsbanken blev offentligheden opmærksom på disse fradrag, og det skyldtes, at man i dette tilfælde lavede fradrag for beløb, der allerede var trukket fra i overtagelsessummen. Og det er indlysende ulovligt.

Denne sag medførte så, at man naturligvis måtte interessere sig for fortilfælde. Således blev det på SF's initiativ gjort klart, at der også i tilfældet med Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken var givet tilsagn om fradrag for beløb, der allerede var trukket fra i overtagelsessummen.

Jeg noterede med interesse fru Gitte Seebergs indlæg, hvor hun afviste, at man skulle interessere sig så meget for Bornholmerbanken. Man må bare konstatere, at Det Konservative Folkeparti åbenbart interesserer sig mest for den slags begivenheder, når de sker under en socialdemokratisk regering, og ikke, når de sker under borgerlige regeringer. Det har ikke været vores holdning. Vi synes, at alt skal opklares.

Det blev også klart, at der i mange andre tilfælde var givet tilladelse til overførsel af fradrag fra det nødlidende til det overtagende pengeinstitut. Det var dog den almindelige opfattelse, at i hvert fald i hovedparten af tilfældene, når der var tale om skattefri fusion, var der tale om lovlige fradrag. Det er den opfattelse, der ligger til grund for såvel Kammeradvokatens rapport som Frank Poulsens beretning om sagen om Himmerlandsbanken.

Så sker der det, at i forbindelse med nedsættelsen af det særlige undersøgelsesudvalg bad Enhedslisten om at få en samlet undersøgelse af skattefradragene, og så vidt jeg forstod Enheds-

listens motiver, var det sådan set ikke hovedmotivet at anfægte lovligheden af at yde fradraget. Motivet var først og fremmest at få en oversigt over, hvor meget skatteyderne har måttet betale i skjulte skattefradrag, fordi nogle pengeinstitutter spekulerede og derfor satte egenkapitalen til.

Jeg må ønske Enhedslisten tillykke med at have fået denne rapport udarbejdet. Jeg er sikker på, at resultatet oversteg Enhedslistens forventninger, men det gør ikke fortjenesten mindre, for undersøgelsen nåede til den overraskende konklusion, at der ikke alene var flere fortilfælde med indlysende ulovlige fradrag i stil med fradragene til Spar Nord i Himmerlandsbanksagen og Bikuben i Bornholmerbanksagen. Rapporten erklærede også den praksis, der har været anvendt i sager med skattefri fusioner, for ulovlig.

Fra SF's side er vi tilfredse, meget tilfredse, med rapportens fremkomst. Denne rapport tror vi lukker endeligt for den trafik, at der ydes betaling til det overtagende pengeinstitut i form af et skattefradrag.

Det er umuligt at forestille sig, at nogen embedsmand i fremtiden vil turde kaste sig ud i forhandlinger om noget sådant; det er meget tilfredsstillende. Selvfølgelig vil det i mange tilfælde være nødvendigt at betale det overtagende pengeinstitut for at overtage et andet pengeinstitut med negativ egenkapital, men så er det en betaling, der ydes åbent, så alle ved, hvad der foregår. Det bør være bankverdenen og ikke skatteyderne, der yder betalingen.

I det forslag om Indskydergarantifonden, som Folketinget vedtager om nogle få dage, sker der en væsentlig udvidelse af fondens muligheder for at finansiere en hel eller delvis overtagelse af et nødlidende pengeinstitut. Derved bliver det netop bankverdenen, der kommer til at betale regningen.

SF håber, at rammerne nu bliver vide nok til, at Indskydergarantifonden i alle tilfælde vil kunne finansiere en bankovertagelse. Hvis det ikke er tilfældet og statskassen også må bidrage, vil det i hvert fald ske åbent, så vi kan få en offentlig debat om, hvordan vi indretter os, således at statskassen bliver holdt udenfor i fremtiden. Derfor er det fortiden, vi diskuterer, når vi i dag har en forespørgselsdebat om skattefradrag i forbindelse med bankovertagelser, men fortiden skal også afsluttes på en ordentlig måde.

Skatteministeren reagerede straks på rapporten ved at reorganisere Skatteministeriet, så den

politiske styring i ministeriet blev styrket. Det synes vi var en fornuftig reaktion.

Desuden har jeg fået oplyst, at skatteministeren har igangsat en undersøgelse af, om der er et ansvar at placere hos embedsmænd og politikere. Også dette er en reaktion, som vi helt kan støtte.

Fortidens handlinger må naturligvis vurderes i lyset af, at der åbenbart har været uklarhed om retsgrundlaget. Men der har under alle omstændigheder fundet ulovligheder sted, og så er det en selvfølge i en retsstat at foretage en undersøgelse af, om der er nogen, der kan drages til ansvar herfor.

De mange bankskandaler har kostet ofre blandt politikere og embedsmænd. Jeg vil derfor slutte af med at minde om, hvem der er de egentlig skyldige i hele miseren. Og de skyldige er først og fremmest de politikere og pengefolk, der omdannede den danske økonomi til en kasinoøkonomi i begyndelsen og midten af 1980'erne. Da gælden så eksploderede, var det nødvendigt at gennemføre kartoffelkur og meget andet; så skulle det naturligvis gå galt for de mest spekulative banker.

Kirsten Jacobsen (FP):

Lad mig sige det så firkantet, som det overhovedet kan siges: Hvis indholdet af ministerens rapport er korrekt eller senere viser sig at være korrekt, så kan Fremskridtspartiet ikke udtrykke vores utilfredshed, vores kritik, og hvor chokerede vi er, stærkt nok. Vi har den holdning, at hos os er moral dét, at man behandler fjender såvel som venner ens; alt andet er dobbeltmoral. Derfor skal det hos os ikke være et spørgsmål om, hvorvidt man tilhører den ene eller den anden side, hvis man har levet i sin egen lovverden, som ikke var i overensstemmelse med den, der var gældende og vedtaget af dette parlament. Lad det være min grundsætning.

Men så vil jeg også godt sige – og det har vi for resten sagt før: Nu har Enhedslisten jo fået lavet en rapport om pengeinstitutsektoren, og vi får én til. Nu står alle, og det gør Fremskridtspartiet også, og siger: Ansvar, ansvar, ansvar. Og jeg kan ikke lade være med at tænke på, at da vi havde en tilsvarende rapport om realkreditsektoren, stod alle og dukkede hovedet og sagde: Ingen ansvar, ingen ansvar, ingen ansvar. Hvert institut fik 1 mio. kr. i bøde, og det lod de også lånerne betale, og så fik de ellers nogle gyldne håndtryk, som var til at tage og føle på.

Men vi er nødt til her i Folketinget også at rette kritikken mod os selv, for man kan ikke få alternativ lovgivning, medmindre det skyldes, at dette Folketing vedtager for dårlige regler, og at det offentlige tilsyn, som vi sætter til at varetage vores funktion over for sektoren, og de aktører, der er i sektoren, lukker øjnene for, at sektoren, når reglerne ikke passer til formålet, bøjer dem og foretager et slalomløb ned igennem regelsættet, oven i købet somme tider så man kommer ud for, at de har et fuldstændig alternativt regelsæt ved siden af dét, Folketinget har vedtaget.

Det er de generelle bemærkninger. Og må jeg så sige om rapportens indhold – uden at foregribe noget som helst, men kun for at fastslå det – at der er så mange forbehold. Skatteministeren har selv taget dem i Skatteudvalget. Bare for at nævne provenuet: Det kan strække sig fra ¼ mia. kr. og til 3½ mia. kr. Man bygger på en retstilstand, som ligger i et cirkulære fra marts 1995, og dermed giver man jo i grunden det cirkulære retsvirkning 11 år tilbage i tiden. Vi vil gerne have, at det også bliver undersøgt, når man nu skal undersøge ansvarsplacering, om det virkelig er 25–30 bankoverdragelser, der er ulovlige, eller det kun er 2-3 stykker – de 2 af dem kender vi jo alt for godt. Det vil vi også gerne have med i undersøgelsen.

Når jeg siger det, er det, fordi man jo må huske på, at Ligningsrådet i 1989 fastslog, at der skulle være overensstemmelse mellem skattemæssige og regnskabsmæssige underskud. Og Ligningsrådet er jo ikke hvem som helst, så man må gå ud fra, at når Ligningsrådet træffer en sådan afgørelse, må man konkludere, at så var det ikke den retstilstand, der var, før Ligningsrådet traf afgørelsen. Ellers er det jo meningsløst. Så svarer det jo til det, man sagde i Spar Nord-sagen, at telefaxen, da man sendte den, ikke betød andet end gældende skattelovgivning.

Og så vil jeg gerne have, at man begynder at diskutere med Ligningsrådet, om ikke det skal beskæftige sig med noget andet end bare at sidde og konkludere det, der er gældende skattelovgivning.

Det er også derfor, at jeg ikke bevæger mig sådan helt oppe under loftet, for jeg synes, der er taget så mange forbehold i den her rapport, at man er nødt til at sige, at rapporten modtager vi fra skatteministeren, og vi modtager tilsagnet om, at der nu bliver lavet en ny undersøgelse. Så må vi se, hvad den nye undersøgelse til sin tid vil frembyde, og tage stilling på det tidspunkt.

Vi kan også notere os, som der står i dagsordenen, at regeringen vil komme med en tilkendegivelse over for Folketinget, osv.

Når Fremskridtspartiet alligevel ikke kan stemme for dagsordenen, skyldes det i og for sig ikke ordene sagt hver for sig. Og hvis jeg skulle lægge min fortolkning i dagsordenens tekst og kunne regne med, at det så også var fortolkningen, burde man sådan set ikke stemme imod den, for den indeholder i og for sig det, vi selv mener.

Men der er to forhold, som gør, at vi alligevel ikke vil gøre det. Det ene er, at man bygger retsopfattelsen på cirkulæret fra 1995 uden at vide, om det er det, der er gældende retstilstand. Og vi føler, at det retsgrundlag også må vurderes i undersøgelsen. Derfor har vi udarbejdet vores eget forslag om motiveret dagsorden, og det lyder som følger:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer, at skatteministerens rapport af april 1995 om overdragelse af pengeinstitutter bygger på en retstilstand, som er fastsat i cirkulære af 16. marts 1995 og dermed medfører 11 års tilbagevirkende kraft af retstilstanden samt tilsidesætter Ligningsrådets afgørelse om retstilstanden fra 1989, konstaterer Folketinget behovet for en helt uvildig undersøgelse af området.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 76).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu stillet følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Også dette forslag indgår i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg forstår da fuldt ud fru Kirsten Jacobsens iver for at få belyst, om der her er tale om, at man laver et cirkulære, som så derefter skal have 11 års tilbagevirkende kraft.

Men det, som vi mangler at få at vide, er jo, om fru Kirsten Jacobsen kan dokumentere, hvor der egentlig er sket ændringer. Ellers er det jo bare snak. Vi andre mener at have fået belyst dér, hvor vi har spurgt, at den retstilstand, der beskrives i det udsendte cirkulære, ikke afviger fra indholdet i de offentliggjorte afgørelser fra den omhandlede periode.

Og det andet, jeg synes er interessant i det, fru Kirsten Jacobsen siger, er henvisningen til Ligningsrådets afgørelse fra 1989. Dér synes jeg vi mangler at få fru Kirsten Jacobsen til at dokumentere, at Ligningsrådets afgørelse fra 1989 ændrer retstilstanden, således at der sker en ændring. For det er jo sådan, at den gamle anvisning lige så lidt som den nye giver hjemmel til overførsel af hensættelser, lige så lidt hjemmel til at lade successionsprincippet gælde ved skattepligtige overdragelser, og lige så lidt hjemmel til at foretage skattepligtige overdragelser med tilbagevirkende kraft.

Men det kan være, at fru Kirsten Jacobsen kan dokumentere det på en anden facon. Det ville da være spændende.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Når jeg sagde det med cirkulæret, skyldtes det, at man tager udgangspunkt i, at det er retstilstanden. Men rapporten vurderer jo ikke, om cirkulærets regler også var gældende ved de forskellige undersøgte overdragelser.

Det er efter vores mening en klar og alvorlig mangel ved rapporten. Som rapporten i øvrigt meget grundigt beskriver på side 14–26, er der sket betydelige ændringer i reglerne for hensættelser. Det, at man udarbejder en rapport uden at sikre sig, at de regler, man benytter, faktisk var anvendelige på de relevante tidspunkter, er usædvanligt; det er det, der er urovækkende for os, og det er derfor, vi har fremsat det dagsordensforslag, vi har.

Der er i og for sig ikke noget i vejen for at få hensættelser med over, hvis hensættelserne tilhører den periode, det drejer sig om. Det, det drejer sig om, er, at hvis man forskyder perioden, er det ikke godt, så er det nemlig ulovligt, og det er det, den næste rapport skal give os et svar på.

Elisabeth Arnold (RV):

Ingen skal prøve at bilde os ind, at skattepolitik er enkel. Det er i meget høj grad et område for specialister, og derfor er der ikke noget mærkeligt i, at disse sager kan blive meget komplicerede og meget indviklede at få rede på også for folk, der har beskæftiget sig med skattepolitik i mange år.

Med Frank Poulsens undersøgelse af Spar Nord-sagen kom der en meget tyk rapport, og adskillige af os spærrede øjnene op og sagde: Aha, det er altså ikke lovligt at gøre det på den

måde, og hvis man har gjort det på den måde, så er der noget galt.

Med denne nye, summariske rapport, som ligger til grund for forespørgslen i dag, bliver det »aha« til Frank Poulsens rapport til et »Du godeste, har det stået på så længe? Har der været så mange sager?«

Nu har chokket over den rapport fortaget sig, for det er flere uger siden, den er kommet, men jeg synes, det er udmærket, at Enhedslisten har rejst denne forespørgsel, så vi kan få diskuteret, hvad det er for nogle principper, det egentlig er, det hele drejer sig om.

Jeg er meget utilfreds med, at både Venstres og De Konservatives ordførere har kaldt rapporten dels overfladisk og dels for et parts-indlæg. Denne rapport er kort og nøgtern, præmisserne er klare, og resultaterne er også klare. Den giver sig ikke ud for at være andet, end den er, nemlig en optælling af, hvordan man har behandlet forskellige bankovertagelser i en vis periode, og det synes jeg er udmærket. Der placeres ikke noget ansvar; det har heller ikke været meningen, det kommer i en senere fase.

Vi er glade for, at der kommer en senere fase; vi er glade for, der kommer en videre undersøgelse, hvor et eventuelt ansvar skal placeres. Men vi synes også, det er godt, at der stadig er mulighed for, at der kan komme en beskrivelse af, hvorvidt ministre har været involveret eller det alene har været beslutninger taget andre steder i systemet.

Jeg synes, det er vigtigt her at prøve at få fat i nogle mere generelle spørgsmål. Det siger jeg selvfølgelig også, fordi det er noget af det, jeg forstår bedre, end jeg forstår teknikken i al skattepolitikken. Det vil jeg gerne sige rent ud.

For det første: Skal banker overhovedet kunne gå konkurs? Selvfølgelig skal de det. Det er private virksomheder.

For det andet: Er det i samfundets interesse, at dette sker? Ja, det er jo et spørgsmål. Der kan være nogle sager, hvor det er så katastrofalt for et bestemt område, en bestemt egn, at det sker, at det vil være totalt ødelæggende for hele området. Det vil, sagt på en moderne måde, gå totalt i sort.

Hvis man skal redde et konkurstruet pengeinstitut, hvad skal man så gøre ved det? Skal man få nogle andre til at overtage det? Skal branchen selv ordne det uden hjælp udefra, eller skal der være hjælp på en eller anden måde? Med andre ord: Skal man have en eller anden præmie for at hjælpe et nødlidende pengeinstitut?

Det er åbenbart et spørgsmål, man kan diskutere længe, for nogle steder er det åbenbart rigtigt, at der skal være en præmie, andre steder er det ikke rigtigt, at der skal være en præmie. Spørgsmålet er nu – det er rent politisk: Skal der være en præmie for at hjælpe et nødlidende pengeinstitut? Og hvem skal holdes skadesløse? Ja, det er jo ikke en hvilken som helst aktionærkreds, men først og fremmest de folk, der har penge i banken, som skal holdes skadesløse. Er de garantier, vi har, gode nok?

Endelig er der også sektorens eget ansvar. Hvilket ansvar har sektoren selv for, at der er tillid til både store og små pengeinstitutter i hele samfundet? Hvordan påvirker det strukturen i pengeinstitutverdenen, at der er nogle, der bliver truet, og nogle, der ikke vil redde de andre?

Jeg synes, det er vigtigt, at vi for en ny lovgivnings og for nye reglers vedkommende også tager de diskussioner op.

Jeg har takket Enhedslisten for at rejse forespørgslen her. Jeg vil også gerne takke Venstres og De Konservatives ordførere, fordi de på en så enestående talentløs måde har prøvet at få det her til kun at dreje sig om Spar Nord-sagen og om den skatteminister, der sad indtil for nogle få måneder siden! Jeg synes virkelig, det er for dårligt, at man ikke koncentrerer sig om de helt principielle og langsigtede effekter af denne rapport her.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg er enig med fru Elisabeth Arnold i, at det jo er det, man skal. Man skal ikke her se, om det drejer sig om 1 eller 25, man skal se problemet som sådant.

Men når Fremskridtspartiet har problemer med at tage retsgrundlaget til efterretning, skyldes det jo, at der ved en række af de her undersøgte overdragelser er givet lov til at tilbageføre foretagne hensættelser fra før fusionsåret – det drejer sig om de skattefri fusioner – og ved den type overdragelser har det jo stor betydning, hvilken periode hensættelserne anses for at høre under.

Hensættelsesproblematikken er et spørgsmål om, hvilken periode hensættelserne reelt hører til, og udviklingen i de regler er beskrevet i rapporten fra side 14 til side 26. At man i vid udstrækning har givet lov til, at hensættelser, der allerede var foretaget, tilbageføres, er efter min mening acceptabelt, så længe der er tale om, at hensættelserne føres tilbage til den periode,

de reelt hører til. Hvis det ikke er tilfældet – og det er det, den næste rapport skal vise – så er det ulovligt, og så er det et problem.

Men rapporten finder allerede nu, at den anvendte praksis er ulovlig, og jeg vil gerne have undersøgelsen om, hvorvidt hensættelserne er ført tilbage til en periode, de ikke hører til, før jeg vil træffe den konklusion. Det er derfor, jeg på nuværende tidspunkt ikke vil udtale mig så skrårikkert om, hvorvidt det var 25, der var ulovlige, eller det måske kun er de to, vi kender så godt, plus én til, som står på en af siderne, og som er en lille bitte sag.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg skal gøre det meget kort.

Jeg har hæftet mig ved to holdninger, som overrasker mig lidt, men som også skuffer mig. Den ene har været en tendens til at betegne rapporten som et partsindlæg. Jeg forstår, at man nu mener, at det var en fortællelse. Det tror jeg er klogt. Det er faktisk en nøgtern, koncis og præcis rapport – sådan som fru Elisabeth Arnold beskrev den – som rent faktisk fortæller os, at der foregik en række overtrædelser af gældende skatteregler i 1980'erne.

Det er en kendsgerning, som for mig har ganske mange konsekvenser. Skatteministeren har allerede redegjort for de beslutninger, regeringen har truffet, og de opfølgende initiativer, regeringen agter at tage, når vi kender det videre arbejdes resultat. Det skal jeg ikke komme nærmere ind på.

Jeg skal derimod sige, at jeg ikke kan lade være med at hæfte mig ved, at opmærksomheden omkring denne undersøgelse og dens resultater og optagetheden af dens betydning ikke er af helt samme omfang for de forskellige partier, der er repræsenteret her i Folketinget.

Jeg må sige til hr. Jensby, at jeg tror, det er klogt, som det også var tilfældet med Det Konservative Folkepartis ordfører i dag, at vedstå, at de første udtalelser i forhold til hr. Ole Stavad vist ikke var hverken velbegrundede eller kloge. Det tror jeg er nyttigt.

Det andet, jeg vil sige, er, at jeg i dag sidder med en fornemmelse af, at der må være mange – jeg kan ikke undlade at sige det – at der må være mange i partiet Venstre og i Det Konservative Folkeparti, der billedlig talt har røde ører.

Når jeg ser tilbage på, hvad man har tilladt sig fra denne talerstol og i pressen at stå i kø for at få sagt om den tidligere skatteminister, hr. Ole Stavad, kan jeg ikke lade være med at sige:

Hvor ville det dog klæde Venstre og De Konservative, hvis de samme mennesker nu ville tage konsekvensen, når beretningen skal skrives i det særlige undersøgelsesudvalg.

Jeg ved godt, at det ikke er den beretning, der er til debat i dag – det respekterer jeg naturligvis. For min part vil jeg blot gøre den bemærkning, at den rapport, der nu foreligger, unægtelig sætter det særlige undersøgelsesudvalgs arbejde i et helt nyt lys.

Mange i befolkningen ville måske også få større respekt for politik, hvis de, der havde udtrykt sig skarpest og mest udokumenteret i forhold til den tidligere skatteminister, nu stod op her og sagde: Vi beklager hændelsesforløbet. Vi må konstatere i dag med denne rapport, at der ikke var grundlag for vores angreb. Det ville i sandhed være en berigelse af det politiske liv, men det overstiger nok forventningerne til dansk politik, i hvert fald når det gælder partiet Venstre.

Skatteministeren (Carsten Koch):

Jeg skal også gøre det kort. Jeg vil konstatere, at de kritiske indlæg, der har været, for så vidt angår kvaliteten af rapporten, fortsat står udokumenteret. De består af løse, overfladiske tilkendegivelser og noterer sig overhovedet ikke, at den største skatteekspert herhjemme, professor Ole Bjørn, klart har sagt, at der ikke er noget som helst at komme efter, hvad angår spørgsmålet om brugen af cirkulæret, idet regelsættet har været uændret gennem hele perioden.

Jeg må konstatere, at der ikke er ført noget som helst bevis for eller nogen sandsynliggørelse af, at disse påstande har noget på sig, og det synes jeg er bemærkelsesværdigt.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Jeg vil gerne sige til statsministeren, at i Venstre føler vi ikke, at vi har behov for at have røde ører, men jeg har følgende spørgsmål til statsministeren:

Drager statsministeren retspræsident Frank Poulsens rapport i tvivl? Det er den rapport, der udtrykkelig fastslår, at det var et ulovligt fradrag, og i retsbogen står, at afgørelsen blev truffet af ministeren i enighed med sine embedsmænd.

Mit spørgsmål er: Drager statsministeren rapporten i tvivl?

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg skal til statsministeren kun sige, at i Fremskridtspartiet mener vi hvert eneste ord, vi sagde om ulovligheden i Spar Nord-sagen, og det gælder også her. Vi skal nok sige det akkurat lige så højt og akkurat lige så vedvarende. Det kan statsministeren være helt sikker på.

Men jeg synes til gengæld, at man skal lade være med at svinge sig op på det grundlag, statsministeren gjorde, for der er noget, som denne rapport viser, og det er, at der er to sager, som vi ikke bare efter denne her rapport, men også efter undersøgelsesretten om Spar Nord ved er klokkeklart ulovlige, fordi det er overtager af aktiver og passiver, hvor hensættelserne ikke kunne bæres inden for overdragelsessummen. Det ved vi, og der er ingen af os, der behøver at drage det i tvivl.

Men så kommer alle de andre, og dér må jeg sige til statsministeren, at det er sådan, at hvis de hensættelser, man har overtaget, tilhører den rigtige periode, er de lovlige, og det tager rapporten fra skatteministeren ikke stilling til. Det har man ikke undersøgt, og derfor er der ingen af os, der på nuværende tidspunkt kan tildele os at sige: Sådan var det.

Skatteministeren har både i rapporten og i Skatteudvalget bekræftet, at det forholder sig sådan. Hvis de hensættelser, som man har overtaget, tilhører den rigtige periode, er de lovlige. Og det er det svar, vi ikke kender.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jeg skal meddele vores holdning til det dagsordensforslag, som Fremskridtspartiet har fremsat: Vi er enige, men vi agter ikke at stemme for det af to grunde. Den ene er, at vi jo selv er medforslagsstillere af den anden dagsorden og derfor vil stemme for den, og så skyldes det også selve indholdet, for selv om vi er enige i, at der er usikkerhed om retsgrundlaget, så foretrækker vi klart, at det er det retsgrundlag, som fremkommer af den sidste rapport, der bliver stående som det gældende retsgrundlag. Det er den ene grund.

Den anden grund er, at vi ønsker, at der nu bliver taget stilling til, om der er ansvar at placere blandt politikere og embedsmænd. Det er klart, at en sådan ansvarsplacering må ses i lyset af, at der åbenbart har været uklarheder om retsgrundlaget, og det vil naturligt indgå i en vurdering af, om nogen har gjort noget galt. Vi

føler, det er vigtigt, at det bliver gjort, og det er det, der ligger i den dagsorden, som vi står bag, så derfor kan vi altså ikke stemme for Fremskridtspartiets.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Når jeg tager ordet, så er det for at sikre, at jeg ikke misforstod det, hr. Rahbæk Møller lige sagde. Jeg hørte, at hr. Rahbæk Møller er enig med Fremskridtspartiet i, at retsgrundlaget var usikkert, men at SF foretrækker det retsgrundlag, som ligger i cirkulæret af 1995. Jeg går ud fra, at hr. Rahbæk Møller også mener, at hvis en undersøgelse viser, at det retsgrundlag ikke er det rigtige, så må SF acceptere, at det er det juridisk rigtige retsgrundlag, man må anerkende, uden at man dermed behøver at tage stilling til, om man politisk ønskede et andet.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Hvad der er gældende lov og ret, skal jeg ikke kommentere; det er ikke min opgave. Jeg kan bare konstatere, at der åbenbart har været nogen usikkerhed om det. Derimod har jeg fuldt ud lov til at udtale mig om, hvad jeg mener der i fremtiden bør være gældende lov og ret, for det er det, vi vedtager herinde. Hvis det så viser sig, at lovgrundlaget ikke er i overensstemmelse med rapporten, ja, så kan vi ændre grundlaget, så det bliver i overensstemmelse med rapporten. Og det var det, jeg ønskede at tilkendegive. Vi er meget tilfredse med den politiske holdning, som denne rapport bygger på.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg synes godt, at jeg vil sige til hr. Jensby, at der da må være noget, hr. Jensby har misforstået, for statsministerens udtalelser kan jo hverken tages som udtryk for den ene eller den anden tilkendegivelse i forhold til dommer Frank Poulsens beretning. Dommer Frank Poulsens beretning konstaterer jo det samme, som denne undersøgelse konstaterer, nemlig at de foretagne dispositioner, som de foreligger, er ulovlige. Men det, udvalget – som nogle af os har fornøjelsen af at være medlem af – koncentrerer sig om, er, hvorvidt der er ministre, der har pådraget sig ansvar i den forbindelse, som gør, at der må drages politiske konsekvenser. Og det var præcis dét, statsministeren omtalte.

Frank Aaen (EL):

Jeg skal bare komme med nogle få bemærkninger ud over dem, jeg allerede har haft mulighed for at fremsætte.

Hr. Buksti var inde på, at det kan være dyrere at lade banker gå konkurs. Jeg er enig i, at der formentlig findes sådanne eksempler, og derfor vil jeg gerne understrege, at det er muligt, at man skal gå ind og redde banker; det er vi slet ikke afvisende over for. Vi siger bare, at det skal ske på en sådan måde, at man i fuld åbenhed kan se, hvad der sker, og på en måde, hvor man ikke bare forærer pengene væk. Man kunne f.eks. gøre som i Norge, hvor man fik både aktier og indflydelse for de penge, man skød ind i pengeinstitutterne.

Jeg var før kort inde på, at det, man gjorde i Norge, var, at staten i 1990-91 indskød godt 6 mia. kr. i Den Norske Bank. Jeg skylder lige at sige, at jeg er helt enig med fru Kirsten Jacobsen i, at der altså også er det med realkreditte. Og sidst jeg så en opgørelse – der er muligvis lavet nogle siden – var ved udgangen af 1993, og på det tidspunkt var Den Norske Bank blevet 10 milliarder værd. Det vil altså sige, at man faktisk havde tjent et milliardbeløb bare i den ene situation.

Så kan jeg helt tilslutte mig de bemærkninger, der her i debatten er faldet om V's og K's indsats. Man må undre sig over, at der ikke var plads til bare en enkelt selvkritisk bemærkning vedrørende den periode, hvor V og K var i regering. Og til hr. Jensby må jeg sige, at det giver anledning til ekstra forundring, at hr. Jensby i fuldt alvor kan sige, at ministre er fritaget for ansvar, når de først får kendskab til sagerne efter, at der er givet et fradrag. Det er da en meget behagelig indstilling at have til livet!

Så vil jeg sige til hr. Kjeld Rahbæk Møller, at jeg kan helt bekræfte, at rapporten oversteg vores forventninger. Vi troede ikke, det stod så slemt til.

Jeg vil også sige, at en af grundene til, at vi ikke går så meget ind i den her skattetekniske debat, er, at vi har den holdning, at det sådan set har kostet skatteyderne det samme, uanset om reglerne er blevet overtrådt eller er så rummelige, at man har kunnet give beløbet inden for rammerne af reglerne. Resultatet bliver det samme for os stakkels skatteydere.

Vi har nu haft en diskussion om en enkelt skandale – godt nok en stor skandale – men den er langtfra den eneste inden for finanssektoren. Ja, bare i denne uge har vi haft to ting til debat

her i Tinget. Derudover har vi altså denne, og vi havde forleden dag et samråd med erhvervsministeren i Erhvervsudvalget om at iværksætte en undersøgelse for flere millioner kroner – og det er altså bare til undersøgelsen – for at afdække, hvad der er foregået i Skibskreditfonden over en lang årrække, hvor der er temmelig meget, der taler for, at man har lavet en masse overfinansiering.

Vi har også hele diskussionen om Færøesagen med Den Danske Bank, og vi kunne tilføje realkreditinstitutternes virksomhed på Færøerne, som det også ville være interessant at kigge nærmere på. Vi ved, at erhvervsministeren har igangsat en undersøgelse af Finanstilsynets arbejde for at afdække, om det arbejder hensigtsmæssigt nok. Og vi kan slå op i dagens avis og læse endnu en artikel, der bekræfter, at selvskabstømning blev muliggjort af bankers og revisors indsats.

Alle, der arbejder med skat – det er vi nogle stykker i salen her i øjeblikket der gør – ved, at hver gang der bliver stoppet et hul i skattelovgivningen, er der straks en bank eller en revisor, der finder et nyt, som tvinger den stakkels skatteminister til midt om natten at finde på et nyt initiativ for at stoppe det hul.

Som fru Kirsten Jacobsen var inde på før, så kender vi skandalerne inden for realkreditte, og vi har tidligere i denne samling haft en diskussion her i salen om, hvorvidt vi inden for realkreditte er på vej ind i nye overbelånings-skandaler. Og vi kunne også nævne hele krisen inden for forsikringssektoren. Der er masser at tage fat i!

Hele baggrunden for den måde, banksagerne er håndteret på, er jo i virkeligheden, at vi anser finanssektoren for at være så vigtig, at vi gør os store anstrengelser for, at den f.eks. ikke kan gå bankerot. Men hvis den er så vigtig, så burde vi måske her i Tinget tage en debat om den udvikling, der foregår i øjeblikket med en uhørt koncentration inden for finanssektoren, hvor en enkelt alene kontrollerer 1/3, og hvor nogle få stykker faktisk kontrollerer det hele.

Jeg vil som det sidste lige erindre om den diskussion, vi har haft om finansmarkedernes betydning for vores muligheder for overhovedet at føre politik i dette land, og som også er en diskussion, som det er værd at tage op igen.

Kort sagt: Jeg kan sådan set godt bekræfte hr. Jensbys udtalelse om, at Enhedslisten giver udtryk for en antikapitalistisk indstilling, men vi mener faktisk også, at det er et udtryk for, at vi har en vis omsorg for demokratiet.

Vi tror faktisk, at demokratiet i det her land og arbejdet i det her Folketing har brug for at få en samlet debat om hele den udvikling i den finansielle sektor, som vi har set over et tiår, så vi kan se, hvordan den påvirker os, og hvad det er, der faktisk sker – altså få et overblik over det. Jeg vil allerede nu bebude, at vi i næste samling ønsker at få en sådan debat i salen, og skal ellers bare takke for diskussionen.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Hr. Jacob Buksti svarede på det spørgsmål, som hr. Jensby stillede til mig, og jeg vil godt erklære mig helt enig i hr. Bukstis svar, men jeg vil godt tilføje, for at der ikke skal være misforståelser, at jeg hæftede mig ved et ordvalg, hr. Jensby brugte, og som lød noget i retning af: Jeg må advare imod forhastede beslutninger.

Jeg må hertil sige til hr. Jensby, at når jeg før anmeldte en tanke om, at der må være mange i Venstre, der har røde ører, var det bl.a. inspireret af det ordvalg. Tænk, hvor ville det have været befriende, hvis den holdning i særlig udstrakt grad havde været til stede hos aktive Venstrefolk på det tidspunkt, da de værste angreb på en minister, nemlig den daværende skatteminister, som jeg har oplevet i mange år, gik i gang.

Det er det, man kalder selvkritik. Det er det, man kalder at sammenligne det, man sagde bare for ganske, ganske kort siden, med det, man siger i dag. Og det har også noget at gøre med troværdighed, det har noget at gøre med konsekvens, og det har noget at gøre med, at ens holdning til grundlæggende efterforskning hviler på ordentlige og fair præmisser.

Den tale, jeg hører hr. Jensby holde i dag om, at nu skal tingene jo også gå ordentligt til, vi skal ikke træffe forhastede beslutninger, vi må jo tage mange hensyn, og vi skal have alle nuancer med, er rørende, men det frigør mig alligevel ikke for den tanke, at der nok er noget om det med de røde ører – og jeg kan se, der er tendenser til det, selv om jeg er overrasket over lige nu at finde så tydelige tendenser.

Derfor har jeg én sammenfattende betragtning om bl.a. partiet Venstres håndtering af det her spørgsmål: Det er for sølle.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil først sige til hr. Aaen, at jeg er enig i, at hele denne sektor trænger til at blive kigget efter i sømmene, men jeg håber, at hr. Aaen vil være enig med mig i, at én ting er at kigge sektoren efter i sømmene – det er rimeligt, og det er der god grund til – men vi må altså også kigge os selv efter i sømmene, for der er jo en årsag til, at man, som jeg sagde før, kan lave sit eget regelsæt, som er alternativt til det, Folketinget vedtager.

Det kan kun skyldes to ting: Det kan være vores regelsæt, der er for dårligt eller for uklart, ja, som måske ligefrem lægger op til spekulation – det er vi blevet kritiseret for mange gange, og vi kan heller aldrig lave regelsæt, som forhindrer, at nogle smutter igennem, det er jeg enig i – men vi har også nogle offentlige tilsyn, og en fællesnævner i alle disse her skandaler bor og har adresse på Gammel Kongevej i København og hedder Finanstilsynet.

Nu er der sat en undersøgelse i gang om Finanstilsynets virksomhed, og jeg håber, at alle – heriblandt også Socialdemokratiet og de andre regeringspartier – der nu har udtrykt stor forargelse over det her, vil se lige så alvorligt på den rapport, når den kommer, for hvis de, der er sat til at vogte gæssene, render rundt og enten beskæftiger sig med noget andet eller har lukkede øjne, så kan vi aldrig komme det her til livs.

En anden ting, som vi også er nødt til at se på, er, at hvis der skal placeres ansvar i de her sager – om det så er Nordisk Fjer, realkredit, skibsværfterne, bankerne eller noget andet – så kan det altså ikke nytte noget, at kravet til bevisbyrden er så høj, at man skal tages med fingrene nede i klejnekassen, før der overhovedet er nogen chance for, at man kan blive domfældt; det er vi altså også nødt til at se på.

Jeg må så sige til statsministeren, at jeg er helt enig i, at der helst skal være overensstemmelse med det, man sagde tidligere, og det, man siger nu. Men må jeg så minde statsministeren om, at der er andre, der burde have røde ører: Det burde statsministeren, og det burde statsministerens parti.

De fleste af os her kan huske statsministerens tale i Tolne for et par år siden, hvor statsministeren fortalte, at skandalerne i Kooperationen, i de sociale boligselskaber, i arbejderbevægelsen skulle undersøges tilbundsgående, osv. Det er, som om man fuldstændig har glemt dét.

Man undgår skandaler i de sociale boligsekskaber, fordi man ved hjælp af bestyrelsesmedlemmer i de sociale boligsekskaber og deres partier her i Folketinget har sikret sig, at alt det, der var ulovligt, og som var skandaler, nu er lovliggjort, så de nu frit kan gøre hvad som helst. Men det er ikke den måde, man skal bringe orden i gelederne på, og jeg synes altså, at man også skal se på sit eget spejlbillede, når man udtaler sig sådan.

Som jeg sagde i mit første indlæg: Moral er et spørgsmål om, at man behandler såvel dem, man er enig med, som dem, man er uenig med, ens. Og det er, som om jeg kan høre, at det ikke er tilfældet for mange i denne sal.

Svend Aage Jensby (V):

Jeg vil gerne sige til statsministeren, at man kan diskutere begrebet troværdighed længe og vedholdende. Jeg tror ikke, at vi i mit parti behøver at skamme os over vores troværdighed – hverken politisk eller i anden sammenhæng. Men der er for tiden mange, der meget nøje iagttager statsministerens troværdighed i en sag, der har varet længe. Så det dér med troværdigheden tror jeg ikke vi behøver at træde mere i.

Da jeg sagde, at man skulle passe på ikke at tage forhastede beslutninger, sagde jeg udtrykkelig, at det er noget, som vi skylder embedsværket og erhvervslivet, for det er kun en 30–40 sider lang rapport, som er lavet hurtigt. Og jeg sagde også, at embedsmændene utvivlsomt har gjort, hvad de kunne gøre, at de har gjort det så godt som muligt. Men de skriver jo selv, at de i visse situationer kan have manglet oplysninger.

Og det er jo noget andet end den rapport, som vi fik fra Frank Poulsen, der var på 600 sider. Det er det, jeg mener med forhastede beslutninger; så synes jeg ikke, at det var noget at kritisere mig for.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg skal bare sige, at jeg er enig med fru Kirsten Jacobsen i, at vi også skal se os selv efter i sømmene, ligesom jeg er enig i, at Finanstilsynet er en gennemgående figur i alle de skandaler, vi har med at gøre.

Men så vil jeg også lige erindre om noget af det, jeg sagde i starten af debatten, for vi vil efter min opfattelse, hvis vi kommer til bunds i alle de her skandaler, give stof til en uendelig mængde af kriminalromaner, for jeg er sikker på, at vi vil kunne afsløre en sammenfletning af

ministre, embedsmænd og erhvervsledere, der har et hemmeligt fællesskab, som jeg er sikker på ikke tåler dagens lys, og jeg vil gøre alt for at få det frem i dagens lys.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden:

Afstemning om de fremsatte dagsordensforslag vil som nævnt finde sted på tirsdag.

Meddelelser fra formanden

Der er ikke mere på dagsordenen.

Ved anden behandling af L 129 tidligere på dagen – forslag til lov om ændring af lov om lægemidler og lov om apoteksvirksomhed. (Lægemiddelstatistik, kontrol med kliniske afprøvninger, oprettelse og nedlæggelse af håndkøbsudsalg m.v.) – blev forslaget henvist til fornyet behandling i Sundhedsudvalget.

Da der efter det oplyste ikke er ønske om fornyet udvalgsbehandling, skal jeg foreslå, at forslaget i stedet går direkte til tredje behandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (18/5 95):

Udtræder: Ulla Tørnæs (V)
Ny stedf.: Peter Brixtofte (V)

Udenrigsudvalget (18/5 95):

Udtræder: Helle Degn (S)
Ny stedf.: Jens Peter Verner (S)

Trafikudvalget (18/5 95):

Udtræder: Jette Gottlieb (EL)
Nyt medl.: Bent Hindrup Andersen (EL)

Folketingets næste møde afholdes mandag den 22. maj kl 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den pågæl-

dende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 13.20
